

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра економіки праці та менеджменту

«До захисту в ЕК»

«До захисту допущено»

Директор інституту

Завідувач кафедри

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (ім'я та прізвище)

_____ Тамара БЕРЕЗЯНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

«___» _____ 2022 р.

«___» _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____ 073 «Менеджмент» _____
(код та спеціальності)

освітньо-професійної програми «Менеджмент організації» _____

на тему: «Планування робіт і управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві» _____

Виконала: здобувачка 4 курсу, групи МН-4-4

Онищенко Лада Олегівна

_____ (підпис)

Керівник д.е.н., проф. Галиця Ігор Олександрович

_____ (підпис)

Рецензент _____

_____ (ім'я та прізвище)

_____ (підпис)

Я як здобувачка Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач _____

(підпис)

Київ – 2022 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра економіки праці та менеджменту
Освітній ступінь бакалавр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки
праці та менеджменту

_____ Т.В. БЕРЕЗЯНКО
«31» січня 2022 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

_____ Онищенко Лади Олегівни

1. Тема роботи «Планування робіт і управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві»

керівник роботи Галиця І.О. д.е.н., професор

затверджені наказом закладу вищої освіти від 31.01.2022 р. № 80-кв.

2. Строк подання здобувачем роботи 06 червня 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні акти, аналітичні та статистичні матеріали стосовно теми роботи, бухгалтерська, статистична звітність та аналітичні матеріали ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні та методичні засади планування робіт і управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві.

Розділ 2. Дослідження діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» по плануванню робіт і управління ризиками інвестування.

Розділ 3. Розроблення інвестиційного проєкту у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».

5. Перелік графічного матеріалу

Результати дослідження знайшли відображення у 10 рисунках та 18 таблицях ілюстративного матеріалу.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 31 січня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та вивчення джерел інформації для написання кваліфікаційної роботи. Складання бібліографії наукових джерел	07.02.2022 р.	
2	Розроблення та затвердження плану роботи керівником кваліфікаційної роботи і керівником проєктної групи	17.02.2022 р.	
3	Робота над вступом до кваліфікаційної роботи	24.02.2022 р.	
4	Підготовка першого розділу, висновків до нього та подання його керівнику	14.03.2022 р.	
5	Підготовка другого розділу, висновків до нього та подання його керівнику	03.04.2022 р.	
6	Підготовка третього розділу, висновків до нього та подання його керівнику	03.05.2022 р.	
7	Підготовка висновків до роботи та подання його керівнику	10.05.2022 р.	
8	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	20.05.2022 р.	
9	Остаточне оформлення роботи. Формування проєкту доповіді, ілюстративного матеріалу. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	25.05.2022 р.	
10	Подання завершеної роботи на розгляд комісії з попереднього захисту	26.05.2022 р.	
11	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри та подача електронного варіанту роботи для перевірки на плагіат	06.06.2022 р.	
12	Захист кваліфікаційної роботи	Згідно графіку захисту	

Здобувач

_____ (підпис)

Л.О. Онищенко

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

І.О. Галиця

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

У кваліфікаційній роботі розглянуто і узагальнено існуючі теоретико-методичні засади планування робіт і управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві. У роботі описано сутність планування інвестиційного проєкту на підприємстві, необхідність управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві та методи оцінки ризиків та ефективності інвестиційного проєкту.

Для оцінки доцільності запропонованого заходу було визначено сучасний рівень розвитку ПрАТ «Вінницької кондитерської фабрики» та охарактеризовано систему управління ризиками інвестиційної діяльності.

На основі дослідження результатів діяльності ПрАТ «Вінницької кондитерської фабрики» було розроблено пропозиції щодо впровадження інвестиційного проєкту, зокрема встановлення системи відеоспостереження.

Проведені розрахунки свідчать, що запропонований проєкт є прибутковим та в подальшому можливе його впровадження на підприємстві.

Кваліфікаційна робота складена на 85 сторінках (без урахування додатків), містить 18 таблиць, 10 рисунків.

Ключові слова: підприємство, діяльність, інвестиційний проєкт, ефективність, ризик, планування.

ABSTRACT

In the final work the existing theoretical and methodical bases of planning of works and risk management of the investment project at the enterprise are considered and generalized. The paper describes the essence of investment project planning at the enterprise, the need for risk management of the investment project at the enterprise and methods of risk assessment and effectiveness of the investment project.

To assess the feasibility of the proposed measure, the current level of development of PJSC "Vinnytsia Confectionery Factory" was determined and the risk management system of investment activities was characterized.

Based on the study of the results of the PJSC "Vinnytsia Confectionery Factory", proposals were developed for the implementation of the investment project, in particular the installation of a video surveillance system.

The calculations show that the proposed project is profitable and in the future it is possible to implement it at the enterprise.

The final work is composed of 85 pages (excluding appendices), contains 18 tables, 10 figures.

Key words: enterprise, activity, investment project, efficiency, risk, planning.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПЛАНУВАННЯ РОБІТ І УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЄКТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	9
1.1. Сутність планування інвестиційного проєкту на підприємстві.....	9
1.2. Необхідність управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві.....	16
1.3. Методи оцінки ризиків та ефективності інвестиційного проєкту	25
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2.ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ВІННИЦЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА» ПО ПЛАНУВАННЮ РОБІТ І УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТУВАННЯ.....	35
2.1. Загальна характеристика ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» ..	35
2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».....	42
2.3. Оцінка ризиків інвестування у проєкти ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».....	49
Висновки до розділу 2.....	56
РОЗДІЛ 3.РОЗРОБЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЄКТУ У ПРАТ «ВІННИЦЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА»	58
3.1. Прийняття управлінського рішення щодо напрямів розроблення інвестиційного проєкту.....	58
3.2. Обґрунтування доцільності впровадження інвестиційного проєкту	69
Висновки до розділу 3.....	76
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	86

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена збільшенням фінансових ризиків при здійсненні інвестиційної діяльності суб'єктами економічних відносин на міжнародному та вітчизняних ринках. Постійне посилення конкуренції, нестабільність рівнів попиту та пропозиції, випереджаючі темпи розвитку техніки та технологій, різкі зміни валютних курсів, неконтрольована інфляція, а також інші негативні фактори, характерні для сучасної економіки, створюють умови, за яких жоден інвестиційний проєкт не може бути реалізований гарантованим успіхом.

Останнім часом дедалі більше вітчизняних підприємств впроваджують у свою діяльність системи аналізу та оцінки ризиків. Однак питання аналізу та оцінки ризиків інвестиційних проєктів мало опрацьовані в сучасній економічній літературі. Найчастіше основну увагу автори приділяють прикладним аспектам проблеми чи ізольовано розглядають лише одну групу ризиків.

Мета роботи – узагальнення теоретичних та практичних аспектів планування робіт і управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути сутність планування інвестиційного проєкту на підприємстві;
- визначити необхідність управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві;
- виявити методи оцінки ризиків та ефективності інвестиційного проєкту;
- надати загальну характеристику ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»;
- проаналізувати фінансово-економічну діяльність ПрАТ «Вінницька

кондитерська фабрика»;

- оцінити ризики інвестування проєктів ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»;

- розробити прийняття управлінського рішення щодо напрямів розроблення інвестиційного проєкту;

- обґрунтувати доцільність впровадження інвестиційного проєкту.

Об'єкт дослідження – процес планування робіт і управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів планування та управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві.

Сферою застосування є ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».

Інформаційною базою написання кваліфікаційної роботи стали наукові праці вітчизняних та закордонних учених у сфері управління інвестиціями; статистична та фінансова звітність підприємства; періодичні видання; інформаційно-аналітичні матеріали, Інтернет-ресурси.

Методи дослідження. У роботі використовувалися наступні методи: методи теоретичного узагальнення і порівняння при визначенні теоретичних аспектів управління ризиками при розробці інвестиційних проєктів на підприємстві, методи функціонального аналізу – при аналізі господарської діяльності та управління господарськими ризиками у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», емпіричний – при зборі статистичного матеріалу, його систематизації й узагальненні, графічний – при наочному відображенні результатів дослідження.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Основний текст роботи складає 85 сторінок, у тому числі 18 таблиць, 10 рисунків. Список використаних джерел містить 54 найменування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПЛАНУВАННЯ РОБІТ І УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЄКТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Сутність планування інвестиційного проєкту на підприємстві

Планування інвестицій є основою управління інвестиційною діяльністю підприємства. Всі інвестиційні рішення щодо здійснення реальних інвестиційних проєктів і програм, вкладення грошових коштів у фінансові активи, а також рішення щодо їх фінансування об'єктивно взаємопов'язані, а значить, їх не можна приймати порізно і потрібно використовувати інструменти планування для зв'язку цих рішень [1, с. 96].

У умовах господарювання значення інвестиційного планування зростає. У результаті планування вибирається напрямок бізнесу, виробляються плани фінансування, виробництва, маркетингової політики, досліджень, тощо. Всі інвестиційні заходи та їх наслідки повинні бути прораховані заздалегідь, щоб уникнути негативних фінансових наслідків. Планування допомагає поставити цілком конкретні цілі, які є способом мотивації інвестиційної діяльності та дозволяють встановити критерії оцінки результатів діяльності підприємства.

В умовах вільного підприємництва планування стає суто внутрішньофірмовим заходом, і підприємства тією чи іншою мірою приділяють увагу як аналізу діяльності, так і прогнозування. Однак серйозна проблема полягає у нестабільності та непередбачуваності, різких змінах та зайвої політизованості, настільки характерних для вітчизняної економіки. Ці передумови значно ускладнюють точні довгострокові прогнози та планування діяльності [3, с. 25].

Інвестиційне планування – процес розробки системи планів, планових (нормативних) завдань та показників, які забезпечують розвиток підприємства з використанням необхідних інвестиційних ресурсів та

сприяють підвищенню ефективності його інвестиційної діяльності

Планування інвестицій – процес розробки системи планів, планових (нормативних) цілей і показників, що забезпечують розвиток підприємства з використанням необхідних інвестиційних ресурсів і сприяють підвищенню ефективності його інвестиційної діяльності [3, с. 151].

Планування інвестицій полягає у складанні прогнозів найбільш ефективного інвестування фінансових ресурсів у землю, виробниче обладнання, будівлі, природні ресурси, розвиток продукції, цінні папери та інші активи.

Планування інвестицій є стратегічним і одним із найскладніших завдань управління підприємством. Важливо враховувати всі аспекти бізнесу компанії, починаючи від середовища, інфляції, податкових умов, стану та перспектив розвитку ринку, наявності виробничих потужностей, матеріальних ресурсів і закінчуючи стратегією фінансування проєкту [8].

Основними завданнями планування інвестиційних проєктів є:

- визначення потреби в інвестиційних ресурсах;
- визначення можливих джерел фінансування та розгляд супутніх питань взаємодії з інвесторами;
- розрахунок плати за це джерело;
- складання фінансового розрахунку ефективності інвестування з урахуванням повернення залучених коштів;
- розробка детального бізнес-плану проєкту для презентації потенційному інвестору.

Розглядаючи підприємство як суб'єкт інвестиційної діяльності, слід зазначити, що для нього найбільше значення мають реальні інвестиції, що забезпечують виробництво матеріальних благ тривалого користування. Успішне проведення інвестування у розвиток виробництва багато в чому залежить від застосовуваної системи інвестиційного планування, яка включає місію підприємства, а також цілі та принципи інвестиційного планування в ній [14, с. 88].

Місія – це головна стратегічна мета розвитку підприємства, яка визначає сферу його підприємницької діяльності, визначає цільовий ринок, викладає керівні принципи та встановлює перспективні цілі щодо досягнення бажаних показників, насамперед фінансової та виробничої стійкості.

Рис. 1.1. Завдання та принципи планування інвестиційного проекту на підприємстві [8; 10]

Цілі планування інвестиційного проекту підприємства формуються на основі місії, задають напрямок розвитку, відображають бажаний стан, якого необхідно досягти в ході використання потенціалу підприємства і можуть бути економічними та неекономічними. На етапі розвитку вітчизняних підприємств найбільш пріоритетними всіх галузей промисловості залишаються, як і раніше, заміна зношеної техніки та устаткування. Питаннями зниження собівартості продукції, запровадження у виробництва

нових технологій приділяється недостатня увага. Сформульовані цілі реалізуються шляхом вирішення відповідних завдань, а інструментальним засобом їх досягнення є планування інвестиційних проєктів. Завдання повинні бути конкретними, що вимірюються, спрямованими на вчинення певних дій, які враховують тимчасові та фінансові ресурси, що має підприємство.

До основних принципів, які мають бути враховані під час здійснення підприємством інвестиційної діяльності, можна віднести:

- принцип системності передбачає необхідність взаємопов'язаності та підпорядкованості інвестиційних проєктів підприємства з елементами зовнішнього та внутрішнього середовища;

- принцип оптимальності відбиває необхідність вибору з кількох варіантів інвестиційних проєктів найкращі;

- принцип безперервності обумовлює потребу коригування інвестиційних проєктів у міру надходження нових даних про об'єкт інвестування;

- принцип адекватності ґрунтується на обліку ймовірнісного характеру панівної тенденції та оцінки ймовірності реалізації цієї тенденції;

- принцип варіантності обумовлює необхідність розробки різних варіантів інвестиційних проєктів, виходячи з різних варіантів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємницької діяльності;

- принцип ефективності зумовлює необхідність перевищення кінцевого економічного результату, одержуваного від інвестиційного проєкту над витратами його розробку [10].

Планування має такі рівні:

- стратегічний рівень;

- тактичний рівень;

- оперативний рівень.

Значення планування полягає, насамперед, у тому, що може забезпечити високий рівень і високу ймовірність досягнення мети з

урахуванням систематичної підготовки рішень. Тим самим воно є передумовою ефективної діяльності підприємства. Планування виконує такі функції:

- виявлення шансів та ризиків;
- визначення маневру для подальших дій;
- зменшення рівня складності;
- сприяння ефекту збільшення результатів;
- постановка мети;
- передчасне попередження;
- координація деяких планів;
- ідентифікація проблем;
- визначення контролю;
- інформування та мотивація співробітників [20, с. 45].

При складанні планів використовується інформація, тобто знання, призначені задля досягнення певних цілей. При плануванні використовуються знання для ідентифікації проблем та прийняття рішень. Вони стосуються формування цілей, зовнішніх показників, внутрішніх показників, альтернативних варіантів ухвалення рішення.

При плануванні розрізняють формальні та реальні цілі. Формальні цілі виводяться з мотивації діяльності осіб, які приймають рішення. До них, наприклад, відносяться прагнення до прибутку, досягнення значних оборотів, прагнення до престижу та влади. До формальних соціальних цілей відносяться збереження робочих місць, захист довкілля тощо.

Реальні цілі виводяться з формальних цілей і є шляхи досягнення формальних цілей. Реальні цілі стосуються видів продукції, яку необхідно виробити, її якості та кількості, а також видів факторів виробництва, їх якості та кількості [28, с. 107].

Важливим кроком при плануванні є з'ясування та аналіз проблем, якщо ці проблеми неоднозначно розмежовані та впорядковані. Послідовними кроками з'ясування та аналізу проблем є:

- визначення фактичного стану, тобто проведення аналізу середовища;
- прогноз середовища;
- ідентифікація проблем у вигляді протиставлення системи цілей і результатів аналізу та прогнозу середовища, аналіз сфери проблем;
- структурування проблем.

Далі проводиться пошук альтернатив. Різні інвестиційні можливості слід сформулювати в такий спосіб, щоб вони виключали одне одного.

У процесі планування інвестиційного проєкту існує тісний взаємозв'язок між визначенням загального стратегічного напрямку інвестиційного розвитку підприємства та тактичним плануванням.

Планування інвестицій для компанії складається з трьох важливих етапів:

- прогнозування інвестиційної діяльності;
- поточне планування інвестиційної діяльності;
- оперативне планування інвестиційної діяльності [27, с. 22].

Стратегічне планування має безпосереднє відношення до прийняття інвестиційних рішень з метою здійснення інвестиційної діяльності та як діяльність, спрямована на бачення майбутнього підприємства, має забезпечити узгодження довгострокових цілей підприємства та використання ресурсів. У стратегічному плануванні бере участь вище керівництво підприємства, яке визначає концепцію розвитку, головні та основні цілі підприємства, стратегію розвитку на майбутній перспективний період (5-10 років) [42, с. 205].

Очевидно, що зважаючи на свою значущість, інвестиційне планування стає одним із найскладніших і стратегічно важливих завдань. У процесі планування інвестиційного проєкту необхідно враховувати у комплексі всі аспекти економічної діяльності, від інфляційних показників до її впливу на довкілля.

Під час проведення планування інвестиційного проєкту виділяються такі групи задач:

- виявлення поточних потреб в інвестуванні;

- визначення доступних джерел фінансування та внутрішніх правил взаємодії з інвесторами;
- розробка фінансового розрахунку ефективності інвестицій з урахуванням графіка повернення позикових коштів;
- розробка бізнес-плану проєкту для затвердження в інвестора [43, с. 72].

Найбільш ефективно планування майбутніх капіталовкладень потребує дотримання певного, сформованого роками набору правил:

- до ухвалення рішення про інвестиції необхідно визначити проблему, яка буде вирішена внаслідок її здійснення. Важливо визначити оптимальний шлях досягнення цілей інвестиції на початку планування;
- у більшості випадків капіталовкладень не залежать один від одного, що означає, що вибір одного капіталовкладення не заважає вибрати будь-яке інше;
- для звуження діапазону майбутніх помилок при інвестиційному плануванні доцільно вивчення та перманентний аналіз таких показників як динаміка цін, обсяг продажів. Ніякі умови, закладені при плануванні інвестицій не можуть бути надовго зафіксованими, у зв'язку з чим подібний аналіз носить захищаючий характер для інвестиційного проєкту;
- не варто забувати про таке поняття як вартість грошей у майбутньому періоді, адже не секрет, що гроші сьогоднішні дорожчі, ніж гроші, які будуть отримані через рік.

І це лише невелика частина тих умов та завдань, які необхідно врахувати під час вирішення питання про залучення інвестиційних ресурсів.

Інвестиційний проєкт – це документ, який визначає та обґрунтовує необхідність здійснення реального інвестування, в якому містяться основні характеристики проєкту та найважливіші фінансові показники, пов'язані з реалізацією цього проєкту.

Виділяють три напрямки реальних інвестиційних проєктів:

- 1) капітальне інвестування (інвестиційні проєкти, пов'язані з капітальним інвестуванням у виробництво);
- 2) інноваційне інвестування в нематеріальні активи (придбання патентів тощо);
- 3) інвестування приросту оборотних активів (обумовлено необхідністю забезпечення випуску додаткового обсягу продукції діючих підприємствах задля забезпечення необхідними оборотними засобами) [42, с. 43].

Підготовка до реалізації проєктів інноваційного інвестування та інвестування в оборотні активи не вимагає високих інвестиційних витрат, а отже, і не вимагає серйозної розробки документа, що обґрунтовує даний інвестиційний проєкт.

Як правило, на підприємстві в цих випадках інвестування розробляється невеликий документ (внутрішній) на кшталт доповідної записки, в якій містяться дані, що обґрунтовують проєкт, його спрямованість, обсяг інвестування, ефективність витрат.

Таким чином, планування інвестиційного проєкту це механізм, що дозволяє підприємству розвиватися та покращувати ефективність власної інвестиційної діяльності за рахунок розробки системи планів та способів здійснення інвестицій для поліпшення матеріально – технічної бази, виробництва нової продукції, впровадження інноваційних сучасних технологій та виділення найбільш значущих показників та контролю над ними.

1.2. Необхідність управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві

В умовах становлення ринкових відносин все більш актуальною стає проблема ефективного управління ризиками підприємства. Це управління відіграє активну роль у системі фінансового менеджменту, забезпечуючи надійне досягнення цілей підприємства. Основною метою управління

ризиками є забезпечення фінансової безпеки підприємства в процесі його розвитку та запобігання можливому зниженню його ринкової вартості.

Управління ризиками підприємства — це система принципів і методів розробки та впровадження ризикових рішень, що забезпечують комплексну оцінку різних видів ризиків та нейтралізують їх можливі негативні наслідки внаслідок реалізації інвестиційних проєктів.

У даний час для прийняття підприємствами інвестиційних рішень все більшого значення набувають особливості управління ризиком у різних сферах вкладення інвестицій:

– при проєктному інвестуванні, коли здійснюється вкладення капіталу реальні активи (основні фонди, приріст оборотних засобів, нематеріальні активи);

– при портфельному інвестуванні, коли капітал вкладається у фінансові активи (цінні папери, депозитні сертифікати та інші фінансові інструменти) [47, с. 129].

Управління ризиками у цих двох сферах здійснюється в рамках ризик-менеджменту, що базується на загальних постулатах концепції прибутковості та ризику, але має свою специфіку в залежності від об'єкта вкладень інвестицій.

Обов'язковим елементом організації управління ризиками у реалізації інвестиційного проєкту є виділення функцій, цілей і завдань цього процесу.

Як показано у таблиці 1.1, у сучасному ризик-менеджменті прийнято виділяти п'ять основних етапів процесу управління ризиками проєктів: планування, ідентифікація (опис), аналіз та оцінка ризиків, вироблення стратегії реагування, контроль та документування.

Розглянемо реалізацію кожної з функцій управління ризиками інвестиційного проєкту докладніше.

Функція планування передбачає опис тих процедур, які мають використовуватися управління ризиками протягом усього життєвого циклу проєкту: розподіл відповідальності з управління різними видами ризиків;

Основні елементи процесу управління ризиками інвестиційного проєкту [7]

Функції	Цілі	Завдання
Планування	Позначити порядок, терміни та послідовність заходів щодо управління ризиками	1. Розробити план управління ризиками. 2. Визначити потребу у навчанні відповідного персоналу.
Ідентифікація ризиків	Отримати опис ризиків під час реалізації інвестиційного проєкту	1. Виявити низку конкретних реальних ситуацій, які можуть у майбутньому негативно вплинути на хід реалізації інвестиційного проєкту. 2. Документувати характеристики цих ситуацій з урахуванням зазначення ступеня невідомості та ризику.
Оцінка та аналіз ризиків	Оцінити можливі втрати капітальних вкладень під час реалізації проєкту	1. Визначити можливість виникнення ризиків. 2. Визначити величину фінансових втрат у разі прояву ризиків. 3. Розрахувати рівень впливу ризиків на хід реалізації інвестиційного проєкту. 4. Визначити рівень кожного ідентифікованого ризику.
Вибір стратегії реагування	Зменшити рівень впливу ризиків до прийняттого рівня	1. Розробити детальні заходи у межах стратегії обробки ризиків: визначити терміни завершення; розподілити відповідальність; виділити необхідні ресурси. 2. Здійснити заходи щодо обробки ризиків.
Документування	Зберегти основні рішення та результати дій у процесі управління ризиками	1. Заповнити по кожному ідентифікованому ризику інформаційну форму. 2. Зберегти всю інформацію щодо ризиків у базі даних ризиків.

порядок реалізації плану дії у ризикових ситуаціях; порядок використання резервів тощо.

Ідентифікація ризиків – це визначення ризиків, здатних вплинути на проєкт, та документування характеристик ризиків. Для їхньої ідентифікації необхідно мати деяку вихідну інформацію та уявлення про те, звідки беруться ризики проєкту. Для того щоб надати процесу ідентифікації ризиків системності, використовуються спеціальні форми документів, в яких відображаються їх джерела, середовище проєкту, особливості вихідних продуктів проєкту, використовувані технології, досвід команди проєкту. На цьому етапі дуже багато залежить від досвіду керівника проєкту. Слід

зазначити, що ідентифікація ризиків (як і інші процеси) не є разовою процедурою і має регулярно повторюватися в міру зміни ситуації [7, с. 51].

Наступним етапом після ідентифікації є оцінка та аналіз ризиків, який є процедурою виявлення факторів ризику та оцінки їх значущості, тобто аналіз ймовірності того, що відбудуться певні небажані події та негативно вплинуть на досягнення цілей проєкту. Аналіз ризиків включає оцінку ризиків та методи зниження ризиків або зменшення пов'язаних із ними несприятливих наслідків. Важливо цьому етапі розрізнити якісну і кількісну оцінку ризиків. Якісна оцінка може бути порівняно простою, її головне завдання – визначити можливі види ризиків, і навіть чинники, які впливають рівень ризиків і під час певного виду діяльності. Кількісна оцінка ризиків визначається через ймовірність того, що отриманий результат виявиться меншим від необхідного значення (наміченого, запланованого, прогнозованого), а також за допомогою очікуваного збитку на ймовірність того, що цей ризик відбудеться.

Після того як ризики ідентифіковані і оцінені, необхідно вибрати стратегію реагування за допомогою аналізу різних способів і вибору найбільш прийнятних варіантів для обставин реалізації інвестиційного проєкту. Цей етап часто називають обробкою ризиків чи діями, спрямованими на зниження ступеня впливу ризиків до прийняттого рівня.

Завершальним етапом управління ризиками є документування ризиків. По кожному ідентифікованому ризику заповнюються спеціальні форми – ризик-реєстри та рейтинг ризиків. Дані фіксуються в базі даних і є підставою для прийняття конкретних рішень щодо даного проєкту або рішень щодо перспективних капітальних вкладень [12, с. 29].

У процесі реалізації своєї головної мети управління ризиками інвестиційного проєкту спрямоване на наступні основні завдання.

1. Визначення сфер підвищеного ризику фінансової складової підприємства, що становлять загрозу його фінансовій безпеці. Це завдання реалізується шляхом виявлення певних видів ризиків, притаманних різним

фінансовим операціям підприємства. Слід пам'ятати, що недостатня або неякісна інформаційна база, яку використовує підприємство, підвищує суб'єктивність подальшої оцінки рівня ризику, а отже, знижує ефективність усього подальшого процесу управління ризиками.

2. Виявлення фінансових ризиків. Така ідентифікація проводиться на наступних етапах:

- на першому етапі визначаються фактори ризику, пов'язані з фінансовою діяльністю підприємства в цілому. У процесі цієї ідентифікації фактори поділяються на зовнішні та внутрішні;

- на другому етапі в розрізі кожної сфери фінансової діяльності (окремих видів фінансових операцій) щодо притаманних їм зовнішніх або систематичних видів ризиків. Через специфіку фінансової діяльності підприємства деякі види систематичних фінансових ризиків, які розглядаються в процесі класифікації, виключені з переліку (валютний ризик, якщо підприємство не здійснює зовнішньоекономічної діяльності; процентний ризик, якщо підприємство не здійснює зовнішньоекономічна діяльність). підприємство не здійснює депозитні операції та залучає фінансовий кредит тощо);

- третій етап визначає перелік внутрішніх або несистематичних (специфічних) фінансових ризиків, притаманних окремим видам фінансової діяльності або запланованим фінансовим операціям підприємства (ризик фінансової стійкості, ризик неплатоспроможності, кредитний ризик тощо) [15, с. 27];

- на четвертому етапі формується прогнозований загальний портфель фінансових ризиків, пов'язаних з майбутньою фінансовою діяльністю підприємства (який включає можливі систематичні та несистематичні фінансові ризики);

- на п'ятому етапі на основі портфеля виявлених фінансових ризиків визначаються напрями найбільш ризикованих видів і напрямів фінансової діяльності підприємства за критерієм широти ризиків, які ними генеруються.

3. Оцінка рівня ризиків. У системі ризик-менеджменту цей етап є найскладнішим, що потребує використання сучасних інструментів, високого рівня технічної та програмної оснащеності фінансових менеджерів, а також залучення кваліфікованих спеціалістів.

Перший етап визначає ймовірність настання ризикової події для кожного виду виявлених ризиків. Він використовує широкий методичний інструментарій для оцінки рівня цієї ймовірності за конкретних умов.

Вибір окремих методів оцінки визначається такими факторами:

- видом ризику;
- повнотою та достовірністю інформаційної бази, сформованої для оцінки рівня ймовірності різних ризиків;
- рівнем кваліфікації менеджерів (ризик-менеджерів), що здійснюють оцінку, ступенем їхньої підготовленості до використання сучасного математичного та статистичного апарату проведення такої оцінки;
- технічною та програмною оснащеністю менеджерів (ризик-менеджерів), можливістю використання комп'ютерних технологій проведення такої оцінки;
- можливістю залучення до оцінки складних ризиків кваліфікованих експертів та ін. [25, с. 38].

На другому етапі визначається розмір можливих збитків у разі настання ризикованої події. Цей збиток характеризує максимально можливі збитки від операції або певного виду діяльності без урахування можливих заходів щодо нейтралізації негативних наслідків ризику. Збитки – це сума втрати очікуваного прибутку, доходу або капіталу, пов'язаної з даною операцією в гіршому випадку. Методика оцінки можливої шкоди при настанні ризикової події повинна враховувати як прямі, так і непрямі збитки підприємства (у вигляді упущеної вигоди, можливих претензій контрагентів і третіх осіб тощо).

Розмір можливих фінансових втрат визначається характером фінансових операцій, розміром залучених у них активів (капіталу) та

максимальним рівнем амплітуди коливань доходів за відповідними видами фінансових ризиків. Виходячи з цього визначення, фінансові операції групуються за сумою можливих фінансових втрат [52, с. 87].

У фінансовому менеджменті використовується наступне групування операцій із зон ризику з позицій можливих втрат при настанні ризикового випадку при плануванні інвестиційного проєкту (рис. 1.2):

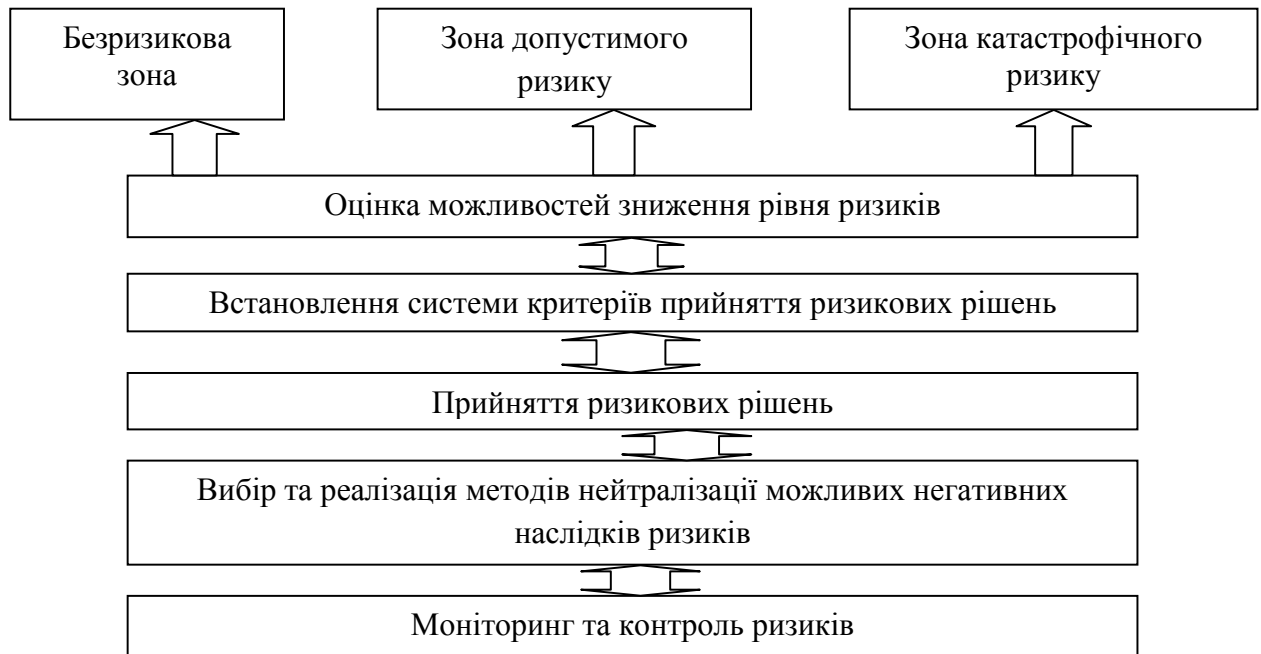

Рис. 1.2. Групування операцій по ризику при плануванні інвестиційного проєкту [52]

1) безризикова зона. Через безризиковий характер операцій, що здійснюються в ньому, можливі збитки від них не прогнозуються. Такі операції можуть включати хеджування, інвестування в державні короткострокові облігації (при низькому рівні інфляції в країні) тощо;

2) зона допустимого ризику. Критерієм критичного рівня ризику є можливість збитків за операцією в розмірі розрахункової суми доходу. А тут збиток підприємства розраховується за сумою понесених ними витрат;

3) зона катастрофічного ризику. Критерієм катастрофічного рівня ризику є можливість збитків за операцією в розмірі всього або значної частини її власного капіталу. Такі операції в разі невдачі зазвичай призводять підприємство до банкрутства.

Результати групування дозволяють оцінити рівень концентрації фінансових операцій у різних зонах ризику за величиною можливих фінансових втрат. Для цього визначають частку окремих фінансових операцій у кожній із відповідних сфер ризику. Розподіл операцій з високим рівнем концентрації в найбільш небезпечних зонах (зонах катастрофічного чи критичного ризику) дозволяє розглядати їх як об'єкт підвищеної уваги на наступних етапах управління фінансовими ризиками при плануванні інвестиційного проєкту.

На третій стадії з урахуванням ймовірності настання ризикової події та пов'язаної з ним можливої шкоди (очікуваних втрат) визначається загальний вихідний рівень ризику за окремими операціями або окремими інвестиційними проєктами.

4. Оцінка можливостей зниження ризику. Ця оцінка здійснюється послідовно в наступні основні етапи:

На першому етапі визначається рівень керованості аналізованих ризиків. Цей рівень характеризується специфічними факторами, що породжують певні види ризиків (їх належністю до групи зовнішніх чи внутрішніх факторів), наявністю відповідних механізмів можливого внутрішнього страхування, можливістю розподілу цих ризиків між діловими партнерами тощо.

На другому етапі вивчається можливість передачі страховими компаніями аналізованих ризиків. Для цього визначається наявність на страховому ринку відповідних видів страхових продуктів, оцінюється вартість та інші умови страхових послуг.

На третьому етапі проводиться оцінка внутрішніх фінансових можливостей компанії щодо зниження початкового рівня окремих ризиків – створення відповідних резервних фондів, оплата посередницьких послуг з хеджування ризиків, оплата послуг страхових компаній тощо. Витрати на можливе зниження початкового рівня ризику порівнюються з очікуваним рівнем прибутковості відповідних операцій.

5. Встановлення системи критеріїв прийняття ризикованих рішень. Формування системи таких критеріїв базується на фінансовій філософії підприємства та конкретизується з урахуванням політики управління різними аспектами його фінансової діяльності (фінансова та ресурсна політика, політика фінансування активів, політика реального та фінансового інвестування, політика управління потоками тощо). Фінансова складова системи критеріїв, диференційована в межах окремих аспектів, зазвичай виражається як показник максимально допустимого рівня ризику [50, с. 21].

6. Прийняття ризикованих рішень. На основі оцінки початкового рівня ризику, можливості його зниження та встановлених значень їх гранично допустимого рівня процедура прийняття рішення про ризик зводиться до двох альтернатив – прийняття ризику або уникнення. Однак обґрунтування таких альтернатив є досить складним процесом і складає основу великого арсеналу методів.

7. Вибір та впровадження методів нейтралізації можливих негативних наслідків ризиків. Така нейтралізація покликана знизити початковий рівень прийнятих ризиків до прийняттого значення. Процес нейтралізації можливих негативних наслідків ризиків полягає у розробці та реалізації конкретних заходів щодо зниження ймовірності окремих видів ризиків та зменшення суми пов'язаних із цим очікуваних фінансових втрат. Ці заходи передбачають використання як внутрішніх механізмів зменшення ризиків, так і зовнішнього страхування. Принцип управління економікою забезпечується в процесі розробки та впровадження заходів щодо нейтралізації ризиків.

8. Моніторинг та контроль ризиків. Моніторинг ризиків підприємства базується на таких основних блоках:

- моніторинг факторів, що генерують ризик;
- моніторинг виконання заходів щодо нейтралізації можливих негативних наслідків ризиків;
- моніторинг бюджету витрат, пов'язаних з управлінням ризиками;

- моніторинг результатів ризикованих операцій і діяльності.

У процесі контролю ризиків на основі їх моніторингу та аналізу результатів у разі потреби вносяться корективи в раніше прийняті управлінські рішення, спрямовані на досягнення очікуваного рівня безпеки підприємства.

Таким чином, в умовах формування ринкових відносин все більш актуальною стає проблема ефективного управління ризиками підприємства. Це управління відіграє активну роль у загальній системі фінансового менеджменту, забезпечуючи надійне досягнення цілей підприємства шляхом правильного вибору інвестиційних проєктів. Загальний алгоритм управління ризиками інвестиційного проєкту націлений на систематичну та ефективну роботу з підвищення рівня економічної та фінансової безпеки окремих компаній та фірм, регіонів та галузей національної економіки.

1.3. Методи оцінки ризиків та ефективності інвестиційного проєкту

Інвестиційна діяльність пов'язана з ризиком. Дійсно, основною функцією інвестиційної діяльності є зміни, що розглядаються як джерело доходу, а зміни завжди пов'язані з невизначеністю (неповною визначеністю) щодо очікуваних результатів і, відповідно, з ризиком. Рациональна поведінка при обґрунтуванні інвестиційних проєктів полягає в тому, щоб цей ризик не ігнорувати, а належним чином ураховувати. Існують різні підходи до врахування ризику при оцінці ефективності і обґрунтуванні доцільності реалізації інвестиційних проєктів.

У процесі управління ризиками дуже важливо правильно визначити розмір можливих фінансових втрат, які можуть виникнути під час реалізації ризикової події для окремих ризиків. Розмір можливих фінансових втрат, як правило, визначається характером операцій та розміром активів, залучених до їх здійснення підприємством [48, с. 23].

Для управління ризиками необхідно провести аналіз факторів, які

впливають на рівень ризиків підприємства, щоб виявити рівень керованості окремими їх видами. Усі фактори, що впливають на загальний рівень ризиків, поділяються на внутрішні та зовнішні (рис. 1.3).

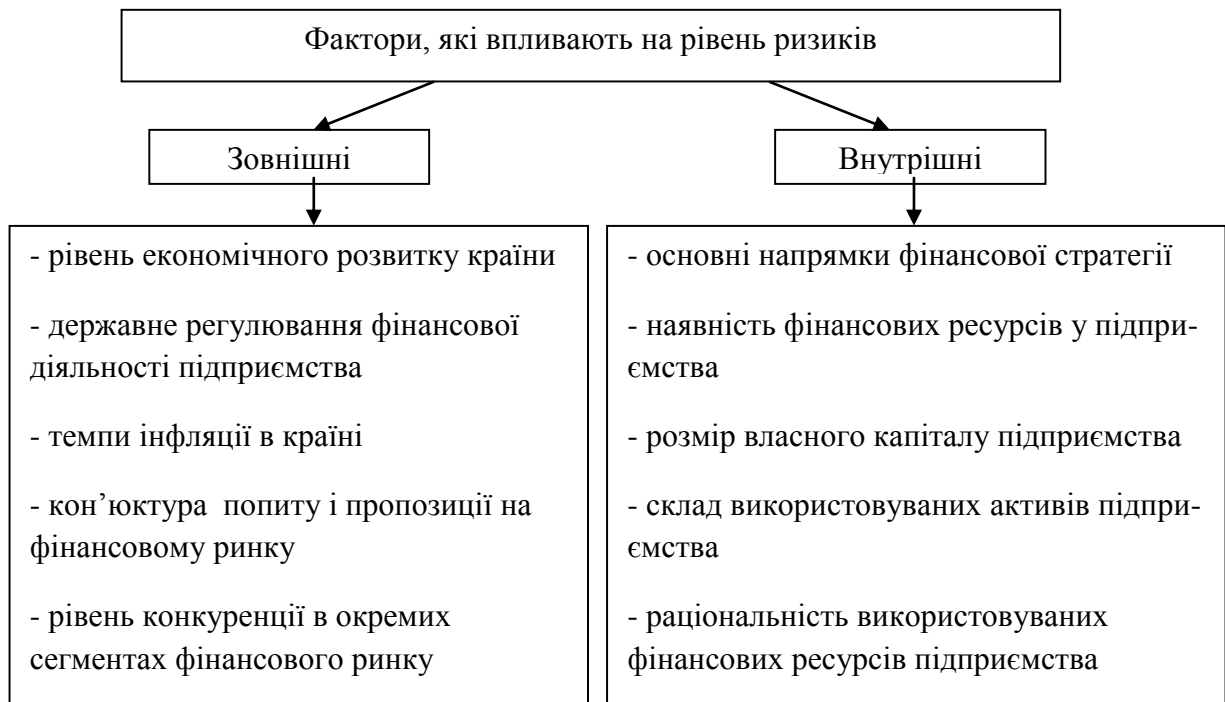

Рис. 1.3. Фактори, що впливають на рівень ризиків інвестиційного проєкту [48]

Наступним кроком є оцінка рівня ризику, яка базується на розрахунку ймовірності ризику.

В економіці розроблена широка система методів оцінки ймовірності ризику, але найчастіше використовуються експертні, статистичні, розрахунково-аналітичні та аналогові методи [38].

Метод експертних оцінок застосовується, якщо підприємство не володіє необхідною інформацією для розрахунків і порівнянь. Цей метод заснований на опитуванні кваліфікованих спеціалістів у сфері фінансів та страхування з подальшою математичною обробкою за результатами опитування.

Методи експертної оцінки широко використовуються при визначенні ймовірності інфляційного, інвестиційного, валютного та деяких інших ризиків.

Для оцінки ризику використовуються статистичні методи. Вони

включають дисперсійний, регресійний та факторний аналіз. Суть статистичного методу полягає в тому, що він вивчає статистику збитків і прибутків, понесених на досліджуваному підприємстві. Встановлюється розмір або частка того чи іншого економічного прибутку і робиться прогноз на майбутнє.

До переваг цього класу методів можна віднести певну універсальність, до недоліків – необхідність мати велику базу даних, складність і неоднозначність висновків, певні труднощі при аналізі часових рядів тощо. Ці методи рідко використовуються для розрахунку бізнес-ризиків. Однак останнім часом метод кластерного аналізу набув певної популярності.

Найчастіше використовуються обчислювальні та аналітичні методи, їх перевага в тому, що вони досить добре розроблені, легкі для розуміння та оперування простими поняттями. До них належать: метод дисконтування, аналіз витрат і вигод, аналіз беззбитковості виробництва, аналіз стабільності тощо.

Оцінка інвестиційної привабливості об'єктів проводиться для визначення реальної інвестиційної програми, рейтингової оцінки інвестиційних проєктів.

Рішення щодо інвестиційної привабливості проєктів (ефективності інвестування) є одним із найважливіших, з якими стикаються економісти, фінансові менеджери підприємства [35, с. 65].

Це пояснюється взаємодією багатьох факторів, у тому числі:

- по-перше, помилка, допущена в прогнозі, може мати серйозні наслідки. Якщо підприємство, фірма вкладає значну частину свого капіталу в активи, то має високі амортизаційні та інші витрати. Однак, якщо вона не придбає достатньо основних засобів, виникне дві проблеми. По-перше, наявне обладнання може бути неефективним для виробництва недорогої продукції. По-друге, якщо вона не має достатньої виробничої потужності, вона може втратити значну частку свого ринку;

- по-друге, кваліфіковане рішення щодо доцільності інвестування

може покращити терміни придбання активів, а також якість придбання активів.

Якщо компанія заздалегідь прогнозує свої інвестиційні потреби, вона має можливість придбати та встановити основні засоби до того, як попит на її продукцію почне зростати.

Процес оцінки доцільності інвестування складається з наступних етапів:

- визначення вартості проєкту;
- оцінка потенційних грошових потоків від проєкту, включаючи вартість активу на визначену дату закінчення;
- оцінка рівня ризику прогнозованих грошових потоків;
- визначення відповідної вартості капіталу, для якої необхідно дисконтувати грошові потоки проєкту при заданому рівні ризику;
- розрахунок теперішньої вартості очікуваних грошових потоків для отримання вартості активу підприємства;
- порівняння поточної вартості та очікуваного грошового потоку з необхідними витратами проєкту [33].

Для будь-якого інвестора важливо не тільки повернути витрачені кошти, а й одержати прибуток. Велике значення має і час, упродовж якого це буде зроблено. Але тут виникає ще одне запитання: скільки 1 грн., яку можна одержати через рік, буде коштувати сьогодні. Для цього необхідно провести дисконтування, тобто розрахувати поточну дисконтовану вартість. Формула цього розрахунку така:

$$PV = \sum \frac{P_n}{(1+r)^n} \quad (1.1)$$

де PV – поточна дисконтована вартість;

P_n – грошовий потік упродовження n періодів;

r – ставка дисконтування.

Величину розраховують виходячи з величини ставки $(1+r)^n$

дисконтування та кількості періодів (місяць, квартал, рік). Вона буде постійною незалежно від суми грошових потоків.

У фінансовому аналізі цей показник має назву фактора (F).

Формула розрахунку така:

Поточна вартість (PV) = Фактор (F) x Сума (A).

З цієї формули також випливає, що:

Фактор (F) = Поточна вартість (PV) / Сума (A)

Сума (A) = Поточна вартість (PV) / Фактор (F).

Якщо грошові потоки є однаковими впродовж кількох періодів, їх називають ануїтетами.

Результат можна було б одержати множенням сум за кожний період на відповідний фактор і сумуванням одержаних результатів.

Інвестиції можуть здійснюватися в грошовій формі, у вигляді матеріальних ресурсів, нематеріальних активів. На прийняття рішень щодо інвестування капіталу впливає дуже багато факторів. Врахувати їх всі неможливо. Тому інвестор завжди ризикує, тобто не може на 100% бути впевненим, що на потрачені кошти вдається одержати очікуваний відсоток прибутку чи навіть повернути їх. Саме з метою їхньої мінімізації економічна наука пропонує цілу низку методик, показників і систем оцінок. Фінансовий аналіз теж робить оцінку інвестиційних проєктів у рамках свої цілей та завдань [32]. Для цього використовують цілу низку методів.

1. Метод розрахунку чистого наведеного ефекту.

Центральним складником аналізу ефективності інвестицій є розрахунок поточної вартості. Метод розрахунку чистого наведеного ефекту прямо пов'язаний з ним. Його розраховують за такою формулою:

$$PV = \sum_{t=1}^n \frac{P_t}{(1+r)^t} \quad (1.2)$$

$$PV = \sum \frac{P_t}{(1+r)^t}$$

де PV – поточна дисконтована вартість.

Тому: $NPV = PV - 1C$.

де $1C$ – сума початкових інвестицій.

Таким чином, чистий наведений ефект дорівнює різниці між дисконтованою вартістю та сумою інвестиції.

Також очевидно, що якщо:

$NPV > 0$, інвестиції оправдані і дадуть прибуток;

$NPV < 0$, інвестиції будуть збитковими;

$NPV = 0$, інвестиції не дадуть ні прибутку, ні збитку і взагалі недоцільні.

Розрахунок за формулою (1.1) можна проводити, якщо інвестиції здійснюють упродовж невеликого проміжку часу чи одноразово.

Якщо інвестиції здійснюють не одноразово, а має місце тривалий процес, інвестування, розрахунки за формулою (1.1) будуть не зовсім конкретні. Крім того, можливо, що після завершення проєкту обладнання, яке відпрацювало запланований період, буде продано за своєю залишковою вартістю. У такому разі необхідно використовувати формулу:

$$NPV = \sum \frac{P_{\Pi}}{(1+r)^n} - \sum \frac{1C}{(1+r)^n} + \sum \frac{RC}{(1+r)^n}; \quad (1.3)$$

де RC – ліквідаційна вартість обладнання.

2. Метод розрахунку індексу рентабельності інвестицій.

Метод розрахунку чистого наведеного ефекту допомагає розрахувати його абсолютний розмір. Але абсолютний розмір NPV далеко не завжди дає правильне уявлення про економічну ефективність інвестиції [2, с. 19].

Об'єктивніше ситуацію можна оцінити, якщо зіставити NPV цих проєктів з сумою початкових інвестицій у них. Саме порівняння чистого наведеного ефекту та початкових інвестицій і лежить в основі розрахунку індексу рентабельності інвестиції. Формула його розрахунку така:

$$PI = \frac{\sum_{t=0}^T \frac{CF_t}{(1+r)^t} - \sum_{t=0}^T \frac{Q_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^T \frac{Q_t}{(1+r)^t}} \quad (1.4)$$

З цієї формули випливає, якщо:

$PI > 1$, інвестиції рентабельні;

$PI < 1$, інвестиції не збиткові і не рентабельні.

Таким чином, інвестиції виправдані лише тоді, коли їхня рентабельність вища за ціну цих інвестицій (CC). Тобто $PI > CC$.

3. Метод розрахунку норми рентабельності інвестицій.

Інвестиції, перед тим як їх здійснити, потребують визначення джерела їхнього фінансування.

Відомо, що існує два можливих джерела цього фінансування: власні та залучені.

Вартість власних джерел визначають рівнем одержаних акціонерами дивідендів, вартість залучених – відсотками з кредитів банків, облігацій. Тобто виникає потреба в здійсненні рентабельності інвестиції та ціни їхнього залучення [4, с. 3].

Нормою рентабельності (I_{RR}) чи прибутку інвестиції є таке значення коефіцієнта дисконтування, коли NPV проекту дорівнює 0:

$$I_{RR} = r \text{ при } NPV = 0.$$

Таким чином, якщо компанія зберігає довгострокову позицію в банку на рівні 40% протягом двох років, вона повинна інвестувати її в проект, який забезпечить позитивне значення чистого ефекту при дисконтній ставці 40% протягом двох років.

4. Методика визначення терміну окупності інвестицій.

Аналіз інвестицій з використанням вищевказаних методів дозволяє оцінити їх загальну ефективність. Але всі вони упускають з уваги один важливий аспект – час, протягом якого буде досягнуто повернення початкових інвестицій. У фінансовому аналізі цей показник називають терміном окупності (PP). Формула його розрахунку має такий вигляд:

$$PP = \sum_{n=1}^n P_n > IC, \quad PP = \min n \quad (1.5)$$

Як видно з наведеної формули, зіставлення інвестицій роблять з грошовим потоком від проєкту. Як тільки він перевищує їх період, у якому це сталося, і буде вважатися кінцевим у визначенні строку окупності інвестицій [6, с. 39].

5. Метод розрахунку коефіцієнтів ефективності.

В основу цього методу покладено зіставлення чистого прибутку та поточних інвестицій.

Формула його розрахунку має такий вигляд:

$$ARR = \frac{\sum_{t=0}^T CF_t}{T \times C_0} \quad (1.6)$$

де CF_t – грошовий потік у році t , C_0 – початкові інвестиції, T – економічний строк життя інвестицій, t – порядковий номер року від початку реалізації проєкту, r – відсоткова ставка доходності, що вимагається від проєкту.

Формула розрахунку коефіцієнта ефективності інвестицій має окремі особливості. Перша із них полягає в тому, що як економічний ефект тут використовують чистий прибуток, а не грошовий потік. Друга особливість чистий прибуток беруть без урахування його поточної вартості. Це, безумовно, з одного боку, спрощує розрахунки, але, з іншого, може призвести до неправильного тлумачення одержаних результатів [16, с. 270].

Господарська діяльність підприємства як складної економічної системи завжди характеризується певним ступенем невизначеності. Залежно від виду діяльності підприємства, тривалості прогнозованого періоду, стану навколишнього середовища та інших факторів цей рівень може змінюватися, хоча існування невизначеності об'єктивно зумовлене і не може бути повністю усунене одним способом, або інший. Особливо високі рівні невизначеності притаманні інвестиційній діяльності, яка в основному характеризується тривалістю інвестиційних проєктів, наявністю великої кількості факторів, що визначають кінцеві результати цих проєктів,

мінливістю цих результатів у часі, частковою незворотністю розвитку інвестиційних проєктів. їх виконання. Інвестиційні проєкти. їх виконання. Інвестиційні проєкти. інвестиційний процес. Як наслідок, більшість компаній у своїй інвестиційній діяльності постійно піддаються інвестиційному ризику, що розглядається насамперед як його негативна, але притаманна властивість. Ефективне використання обмежених ресурсів вимагає прийняття інвестиційних рішень на основі певних критеріїв, оскільки в умовах невизначеності та ризику суттєво відрізняються від критеріїв для детермінованих умов.

Отже, для реальних інвестиційних проєктів оптимізаційна задача вибору ефективного варіанту інвестування з точки зору ризику як єдиного критерію може бути вирішена лише з урахуванням рівня ризику в ставці дисконтування для конкретного базового сценарію. Бажано, щоб цей сценарій відповідав математичному очікуванню грошового потоку (за умови, що він відповідає співвідношенню елементів грошового потоку) або був максимально наближений до математичного очікування, оскільки, загалом, премія за ризик залежить від вибору конкретного сценарію інвестиційного проєкту.

Висновки до розділу 1

Отже, за результатами дослідження теоретичних та методичних засад планування робіт і управління ризиками інвестиційного проєкту на підприємстві зробимо такі висновки.

Виявлено, що планування інвестиційного проєкту це механізм, що дозволяє підприємству розвиватися та покращувати ефективність власної інвестиційної діяльності за рахунок розробки системи планів та способів здійснення інвестицій для поліпшення матеріально – технічної бази, виробництва нової продукції, впровадження інноваційних сучасних технологій та виділення найбільш значущих показників та контролю над

ними.

З'ясовано, що в умовах формування ринкових відносин проблема ефективного управління ризиками підприємства набуває все більшої актуальності. Це управління грає активну роль загальній системі фінансового менеджменту через правильність вибору інвестиційних проєктів. Загальний алгоритм управління ризиками інвестиційного проєкту націлений на систематичну та ефективну роботу з підвищення рівня економічної та фінансової безпеки окремих компаній та фірм, регіонів та галузей національної економіки.

Визначено, що для реальних інвестиційних проєктів оптимізаційна задача вибору ефективного варіанту інвестування з точки зору ризику як єдиного критерію може бути вирішена лише з урахуванням рівня ризику в ставці дисконтування для конкретного базового сценарію. Бажано, щоб цей сценарій відповідав математичному очікуванню грошового потоку (за умови, що він відповідає співвідношенню елементів грошового потоку) або був максимально наближений до математичного очікування, оскільки, загалом, премія за ризик залежить від вибору конкретного сценарію інвестиційного проєкту.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ВІННИЦЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА» ПО ПЛАНУВАННЮ РОБІТ І УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИВАННЯ

2.1. Загальна характеристика ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Вінницька кондитерська фабрика створена у 1929 році. За рішенням РВ ФДМУ по Вінницькій області від 07.08.1995 року № 146-П державне підприємство Вінницька кондитерська фабрика у процесі приватизації була перетворена у Відкрите акціонерне товариство «Вінницька кондитерська фабрика» відповідно до Указу Президента України «Про заходи щодо забезпечення прав громадян на використання приватизаційних майнових сертифікатів» від 26.11.1994 року № 669/94.

Відповідно до вимог Закону України «Про акціонерні товариства» в 2010 році Загальними зборами акціонерів прийнято рішення про зміну найменування Товариства з Відкритого акціонерного товариства «Вінницька кондитерська фабрика» на Публічне акціонерне товариство «Вінницька кондитерська фабрика». 24 квітня 2017 року Загальними зборами акціонерів прийнято рішення про зміну найменування Товариства з Публічного акціонерного товариства «Вінницька кондитерська фабрика» на Приватне акціонерне товариство «Вінницька кондитерська фабрика». На сьогоднішній день «Вінницька кондитерська фабрика» – один із лідерів серед кондитерських підприємств України.

У загальному обсязі послуг експорту немає. Діяльність підприємства залежить від сезонних змін. Попит на солодощі зростає в осінньо-зимовий період перед новорічними святами, а в лютому та березні виробничі потужності працюють на повну потужність. Напередодні новорічних свят попит на печиво падає через збільшення попиту на шоколадні вироби. У квітні-серпні сезонний попит значно зменшується. Україна є основним

ринком збуту послуг з переробки давальницької сировини. Основний клієнт – кондитерська корпорація «Roshen».

Основним видом послуг, які надає ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» протягом року, є послуги з переробки давальницької сировини (і виготовлення з неї кондитерських виробів).

На сучасному високопродуктивному обладнанні випускається близько 300 найменувань кондитерських виробів, загальний обсяг яких становить близько 220 тис. тонн на рік. Асортимент шоколадної продукції включає в себе практично повний спектр усіх сортів шоколаду. Борошністі вироби фабрики представлені різними сортами цукрового та здобного печива, бісквітними рулетами, глазуrowаними і неглазуrowаними вафлями, вафельними трубочками. У широкому асортименті виробляється й продукція цукеркова.

Динаміка виробництва основних видів продукції даного підприємства надана в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Обсяги виробництва основних видів продукції
ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», тис. грн.**

Продукція	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхил. 2020/2018 р.	
				абсол.+ -	відн,%
цукерки	57626	68688	61275	3649	6,33
карамель	33157	48836	43139	9982	30,1
печиво	8523	11643	11931	3408	40,0
халва	-	1766	2430	2430	x

Джерело: складено за даними підприємства

За даними таблиці 2.1 бачимо, що за 2018-2020 рр. значно збільшилися обсяги виробництва продукції ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». Основну частку продукції досліджуваного підприємства займають цукерки, а саме понад 55%, приріст виробництва яких склав 6,33%, тобто 3649 тис. грн. Карамель посідає друге місце у виробництві, обсяг її виробництво збільшився на 30,1%, тобто на 9982 тис. грн., дана продукція займає 33% у

товарному асортименті підприємства. За обсягами виробництво печива посідає третє місце – частка у асортименті підприємства у 2020 році склала 9,5%, а обсяг збільшився на 40%. З 2019 року на підприємстві виробляють халву, яка у 2020 році склала 2,3% у товарному асортименті.

Графічно динаміку виробництва основних видів продукції ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» зобразимо на рисунку 2.1.

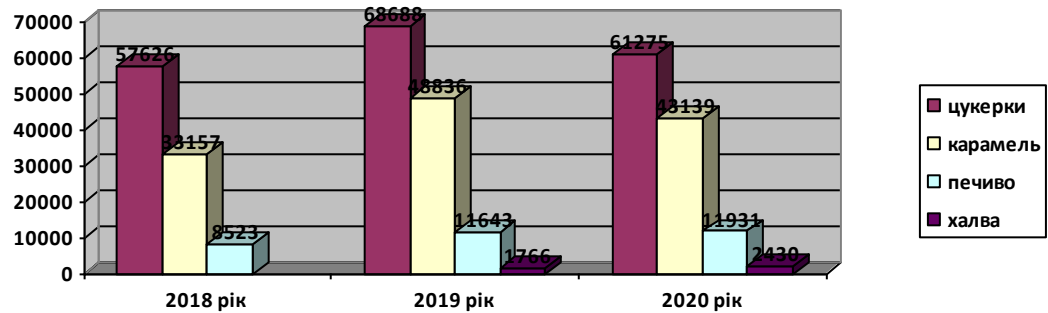

Рис. 2.1. Динаміка виробництва основних видів продукції ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», тис. грн.

Як бачимо з рисунку, основну частку у виробництві продукції ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» складають цукерки, частка печива та халви невелика.

Для виливки багат шарових цукерок фабрика користується методами one shot та triple shot. Фабрика вперше для українського ринку випустила м'який ірис з різними начинками та без. Неглазуровані цукерки типу фадж, що випускаються під назвою «Fudgenta», є досягненням підприємства, бо аналогів даним цукеркам в Україні немає.

Дуже популярні цукерки «Шалена бджілка» та «Сонячний жук» виробляються за унікальної для України технологією.

Аналіз динаміки виробництва основних видів продукції у натуральному вираженні наведено в таблиці 2.2.

Отже, у натуральному вираженні обсяг виробництва цукерок більший за карамель, але за аналізований період виробництво цукерок стало меншим на 81 тону, тобто на 4,08%, коли виробництво карамелі зросло на 186 тонн,

Таблиця 2.2

**Інформація про обсяги виробництва основних видів продукції ПрАТ
«Вінницька кондитерська фабрика», тонн**

Продукція	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхил. 2020/2018 р.	
				абсол., +/-	відн., %
цукерки	1982	1954	1901	-81	-4,08
карамель	1410	1813	1596	186	13,19
печиво	543	709	706	163	30,0
халва	-	61	81	81	х

Джерело: складено за даними підприємства

тобто на 13,19%, печива на 163 тонни, тобто на 30%; також у 2020 році вироблено 812 т халви, тоді як у 2019 р. – 61 т. Активна модернізація обладнання і встановлення нових технологічних ліній дозволили розширити і урізноманітнити асортиментний портфель підприємства.

У таблиці 2.3 проаналізуємо обсяги реалізації основних видів продукції ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.3

**Обсяги реалізації основних видів продукції
ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», тис. грн.**

Продукція	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відх.2020/2018р.	
				абсол.+/-	відн,%
цукерки	64056	70113	67020	2964	4,63
карамель	37144	48714	42517	5373	14,46
печиво	9132	12566	12757	3625	39,7
халва	-	1678	3582	3582	х

Джерело: складено за даними підприємства

За 2018-2020 рр. обсяг реалізації цукерок зріс на 2964 тис. грн., тобто на 4,63%, карамелі – на 5373 тис. грн., тобто на 14,46%, печива – на 3625 тис. грн., або на 39,7%, халви реалізовано у 2019 році на суму 1678 тис. грн., у 2020 році – вдвічі більше – 3582 тис. грн. (рис. 2.2).

За рисунком бачимо, що даний період значно виросла реалізація карамелі, печива та халви, але, незважаючи на це, цукерки є головним продуктом у реалізованому товарі.

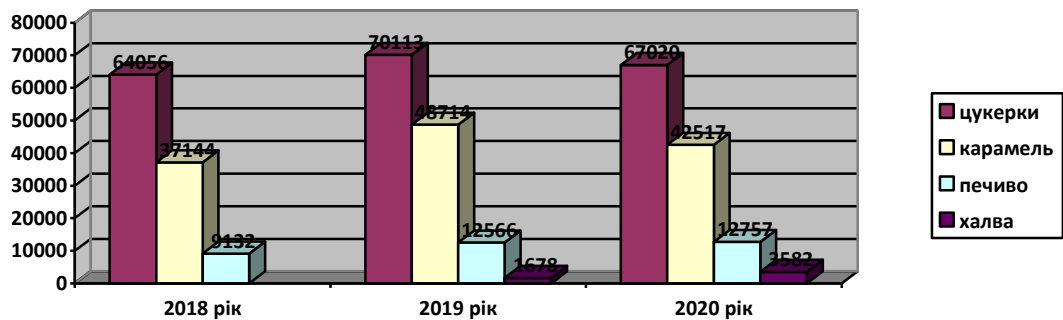

Рис. 2.2. Динаміка реалізації основних видів продукції
ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Вінницька кондитерська фабрика випускає широкий асортимент кондитерських виробів, який проходить суворий лабораторний контроль та є сертифікованою. Це наступні види продукції: печиво, карамель, цукерки та халва.

Персонал ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» являє собою трудовий потенціал, ресурс, який залучається для здійснення господарської діяльності. Ефективність використання трудових ресурсів у процесі виробництва впливає на значну кількість показників обсягу виробництва продукції, її собівартість, якість тощо. Тому для кращого аналізу діяльності підприємства є вагомим вивчення та дослідження ефективності використання трудових ресурсів. Дані щодо кадрового складу працівників ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» можна побачити у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Кадровий склад ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» у 2018-2020 рр.

Категорії персоналу	Роки						Відхилення 2020/2018	
	2018		2019		2020			
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Оперативний персонал (виробничий)	203	80	206	8,2	218	84,7	15	7,39
Адміністративно- управлінський персонал	16	6,5	17	6,8	13	5,1	-3	-18,75
Допоміжний персонал	35	13,5	34	13,0	26	10,1	-9	-25,71
Разом	254	100	257	100	257	100	3	1,2

Джерело: сформовано автором на основі матеріалів підприємства

У ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» спостерігається оптимальна структура трудового потенціалу. Бачимо, що основний персонал підприємства на кінець 2020 року склав 84,7%, тобто 218 осіб. Зазначимо, що управлінський персонал скоротився на кінець 2020 року до 5,1%, тобто на 13 осіб. Частка допоміжного персоналу за наведений період зменшилася і становила у 2020 році 10,1%, тоді як у 2018 році була 13,5%.

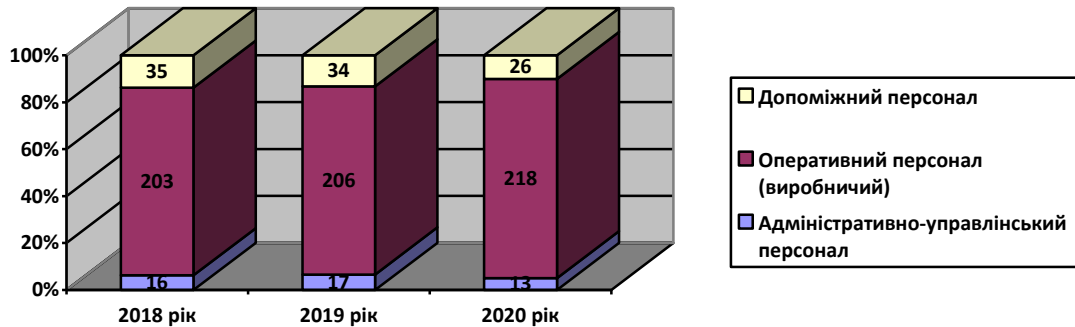

Рис. 2.3. Структура персоналу ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», осіб

З рисунку бачимо, що основну частку трудового персоналу ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» складає виробничий (операційний) персонал.

У таблиці 2.5 подамо дані щодо продуктивності праці та заробітної плати працівників ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.5

Продуктивність праці та заробітна плата персоналу ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Зміна 2020/2018,%
Фонд заробітної плати, тис. грн.	11763	16327	16117	37,0
Чисельність персоналу, осіб	254	257	257	-4,67
Середньомісячна заробітна плата, грн., в т.ч. за категоріями персоналу	3859	5294	5226	35,4
Адміністративно-управлінський персонал	6390	6870	6950	8,7
Оперативний персонал (виробничий)	4281	4670	5180	21,0
Допоміжний персонал	4340	4550	4650	7,1
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	110332	130167	127452	15,5
Продуктивність праці, тис. грн./особу	434,4	506,5	495,9	14,1

Джерело: сформовано автором на основі матеріалів підприємства

Персонал ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» отримує заробітну плату, що складається з: основної заробітної плати (тарифна ставка, оклад); додаткової заробітної плати (надбавка за кожний процес, який координує робітник); поточної премії (в залежності від результатів та ефективності процесу, їх складності).

Середня заробітна плата у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» станом на 2020 рік для керівників вищої ланки складала від 8000 до 10000 грн., керівники середньої та нижчої ланок отримували заробітну плату у розмірі 6700-6500 грн.

Для підвищення продуктивності та стимуляції до понаднормової праці на підприємстві існує система заохочень. До цієї системи входять: зазначена оплата праці, премії, відпустки, подарунки на свята, але до неї ходять не тільки позитивні заохочення, а саме: стягнення, зменшення розміру преміальних виплат, догани, звільнення.

За аналізований період фонд заробітної плати персоналу ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» зріс на 37%, тоді як чисельність персоналу зросла на 1,2%. Середньомісячна заробітна плата зросла на 35,4%, а саме зросла середньомісячна заробітна плата оперативного персоналу – на 21%, адміністративно-управлінського – на 8,7%. Проте використання трудового потенціалу є неефективним, бо за наведеній період продуктивність праці збільшилась лише на 14,1%, що значно менше темпу зростання фонду заробітної плати.

У кондитерському секторі вітчизняного ринку працює приблизно 800 підприємств, для яких для 400 кондитерська галузь є основною. У зв'язку з тим, що ринок кондитерських виробів постійно розвивається, компаніям необхідно найшвидше вирішити питання оцінки стратегії своєї поведінки не тільки в довгостроковому майбутньому, а й сьогодні, а також визначити ступінь його стабільності на цьому ринку. Поведінка кондитерських підприємств обумовлена такими суперечностями – з одного боку, відбувається витіснення підприємств з ринку за рахунок збільшення

виробничої потужності лідерів ринку, з іншого – приходом нових підприємств у галузь. Отже, ринок кондитерських виробів в Україні є ринком, що динамічно розвивається. Сьогодні український ринок кондитерських виробів є структурованим ринком з високою конкуренцією.

Отже, предметом діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» є виробництво кондитерських виробів з давальницької сировини. Підприємство постійно розширює асортимент продукції для задоволення смаків потенційних споживачів. В останні роки суттєво збільшилося виробництво продукції, основною складовою виробництва та реалізації є цукерки.

2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Фінансування діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» здійснюється за рахунок власних коштів, отриманих від реалізації готової продукції. Фінансова діяльність ґрунтується на точності та повноті обліку фінансових показників. Це обумовлено фінансовою обґрунтованістю рішень щодо вартості та складу майна, довгострокових і короткострокових зобов'язань, власного капіталу, прибутку від реалізації, необхідної виручки від реалізації, цінової політики, обумовлено можливостями підприємства. Можливості майбутнього розвитку компанії визначаються її доходами. При цьому, кількість доходу залежить від дотримання договірної дисципліни, раціонального використання фінансових ресурсів, рентабельності різних видів діяльності підприємства.

У таблиці 2.6 подано основні показники діяльності досліджуваного підприємства.

Аналізуючи основні показники діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» за 2018-2020 рр., відмітимо наступні позитивні тренди:

Таблиця 2.6

Основні показники діяльності

ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» за 2018-2020 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2020/2018	
		2018 рік	2019 рік	2020 рік	абсолютне, +/-	відн., у %
1	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	110332	130167	127452	17120	15,5
2	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	93539	114356	105865	12326	13,18
3	Витрати на 1 грн. виробленої продукції, грн.	0,85	0,88	0,83	-0,02	-2,35
4	Валовий прибуток, тис. грн.	16793	15811	21587	4794	28,55
5	Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	1534	-285	452	-1082	-70,53
6	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	1137	-309	131	-1006	-88,48
7	Прибуток від звичайної діяльності, тис. грн.	747	-437	72	-675	-90,36
8	Чистий прибуток, тис. грн.	747	-437	72	-675	-90,36
9	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	37367	32404	35825	-1542	-4,12
10	Середньорічний залишок оборотних активів, тис. грн.	25753	26906	30576	4823	18,73
11	Середньорічна вартість нематеріальних активів, тис. грн.	83	52	22	-61	-73,49
12	Середньооблікова чисельність персоналу основної діяльності, осіб	254	257	257	3	1,18

Джерело: складено і розраховано за фінансовою звітністю підприємства

- чисельність персоналу зросла на 3 особи;
- зменшились витрати на 1 грн. реалізованої продукції на 2 коп.;
- на 15,5%, тобто на 17120 тис. грн. зріс обсяг чистого доходу;
- за аналізований період зріс обсяг валового прибутку на 28,55% тобто на 4794 тис. грн.;
- приріст собівартості реалізованої продукції на 2,32 п.п перевищується приростом доходу від реалізації;
- обсяг середньорічного залишку оборотних коштів зріс на 18,73%, тобто на 4823 тис. грн.

Варто зазначити негативну тенденцію наступних показників діяльності

ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»:

- значно зменшився обсяг прибутку від операційної діяльності у 2020 р. проти 2018 р., що вплинуло на формування збитків від звичайної діяльності та чистого прибутку, негативна динаміка чистого прибутку склала 90,36%;

- зменшилася середньорічна вартість основних засобів на 4,12% або на 1542 тис. грн.;

- зменшилася середньорічна вартість нематеріальних активів на 61 тис. грн. або на 73,49%.

У таблиці 2.7 наведено склад та структуру джерел формування майна досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.7

**Склад та структура джерел формування майна
ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»**

Статті пасиву	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення 2020/2018	
	тис. грн.	пит. вага, %	тис. грн.	пит. вага, %	тис. грн.	пит.. вага, %	+,- тис. грн.	%
Зареєстрований (пайовий) капітал	17416	102,9	17416	105,7	39344	102,9	21928	125,9
Капітал у дооцінках	21973	129,9	21972	133,3	1753	4,6	- 20220	-92,0
Додатковий капітал	15	0,1	15	0,1	15	0,1	0	0
Резервний капітал	611	3,61	611	3,8	-	0	-611	x
Нерозподілений прибуток	-23099	-136,5	-23535	-142,8	-2899	-7,6	-20200	-87,45
Всього власного капіталу	16916	28,78	16479	24,49	38213	47,95	21297	125,9
Довгострокові зобов'язання	3922	6,68	3867	5,75	3780	4,75	-142	-3,62
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	7789	20,6	7789	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	11765	31,0	11313	24,1	2235	5,9	-9530	-81,0
Товари, роботи, послуги	23372	61,6	32637	69,5	26682	70,8	3310	14,16
Розрахунки з бюджетом	80	0,2	40	0,1	14	0,0	-66	-82,5
Розрахунки зі страхування	74	0,2	68	0,1	-	-	-74	-
Розрахунки з оплати праці	629	1,6	697	1,5	824	2,2	195	31,0
Інші поточні зобов'язання	115	0,3	55	0,1	3	0,0	-112	-97,4
Всього поточних зобов'язань	37932	64,54	46934	69,76	37698	47,3	-234	-0,61
Разом джерел	58770	100	67280	100	79691	100	20921	35,6

Джерело: складено за даними підприємства

Аналізуючи джерела формування майна ПрАТ «Вінницька

кондитерська фабрика», відмітимо, що вагомий вплив на збільшення обсягів джерел формування майна відбувся завдяки збільшенню обсягу власного капіталу на 2 297 тис. грн. або 125,9% за рахунок збільшення статутного капіталу, який було збільшено у 2020 році шляхом збільшення номінальної ціни акцій та випуску додаткових акції товариства.

Позитивним трендом у структурі власного капіталу є значне зменшення обсягу нерозподіленого збитку, загалом на 20200 тис. грн. за аналізований період. Також відмітимо збільшення частки власного капіталу з 28,78% у 2018 році до 47,95% у 2020 році, що вказує на підвищення незалежності підприємства від зовнішнього фінансування.

Частка довгострокових зобов'язань у майні підприємства невелика, від 6,68% у 2018 році до 4,75% у 2020 році. Довгострокові кредити відсутні.

Обсяг поточних зобов'язань у майні підприємства зменшився загалом на 234 тис. грн. або на 0,61%, так як і його частка з 64,54% у 2018 році до 47,3% у 2020 році.

Наглядно динаміку складу джерел формування майна ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» зобразимо на рисунку 2.4.

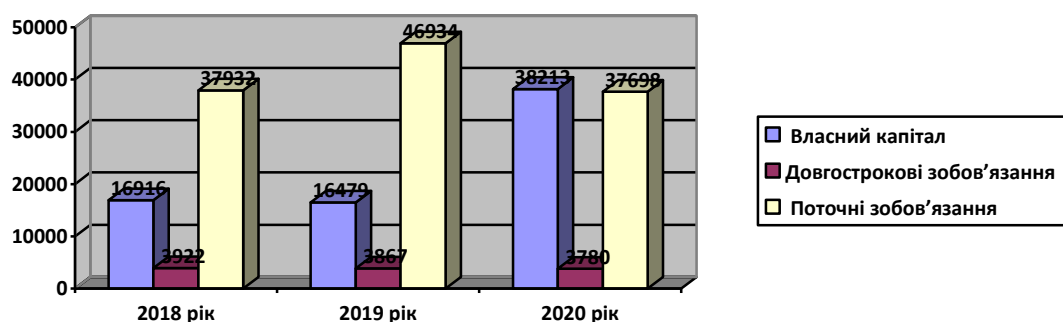

Рис. 2.4. Динаміка джерел формування майна
ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», тис. грн.

З рисунку бачимо, що за аналізований період обсяг довгострокових зобов'язань впав і суттєво зріс обсяг власного капіталу.

Основною складовою у поточних зобов'язаннях є поточна заборгованість за товари яка складала у 2018 році 61,6% у поточних

зобов'язаннях, а у 2020 році вже 70,8%. При цьому, обсяг даної заборгованості збільшився за аналізований період на 3310 тис. грн. або на 14,16%. у 2020 році підприємство мало короткостроковий кредит на суму 7789 тис. грн., який склав 20,6% у поточних зобов'язаннях за 2020 рік.

Для оцінки фінансового стану ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» розрахуємо та проаналізуємо показники ліквідності, ділової активності.

Для проведення аналізу ліквідності підприємства розраховуються відносні показники: коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття) і коефіцієнт абсолютної ліквідності. Розрахунок даних показників показано у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Коефіцієнти ліквідності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Показник	Норматив	.2018 рік	2019 рік	2020 рік
Коефіцієнт поточної ліквідності	1-2,5	0,65	0,62	0,85
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7-2	0,34	0,34	0,41
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 -0,35	0,05	0,078	0,028

Джерело: розраховано за даними підприємства

Коефіцієнт поточної ліквідності показує здатність підприємства відповідати за поточні зобов'язання з оборотних активів. При нормативному значенні цього коефіцієнта від 1 до 2,5 його значення у 2020 році зросло з 0,62 до 0,85. Збільшення коефіцієнта поточної ліквідності підвищує довіру до компанії з боку кредиторів, інвесторів або партнерів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує здатність підприємства виконувати поточні зобов'язання за рахунок абсолютно ліквідних і ліквідних активів. Згідно з таблицею 2.8, показник швидкої ліквідності на ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» у 2020 році зріс з 0,34 до 0,41, але не досяг мінімального нормативного значення. Цей показник, як і попередній, показує платоспроможність підприємства, але точніше за рахунок використання більш ліквідних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує здатність підприємства

виконувати поточні зобов'язання лише за рахунок абсолютно ліквідних активів. Цей коефіцієнт був нижчим за норму протягом 2020 року, а до кінця року продемонстрував тенденцію до зниження. Це свідчить про відсутність готівки для своєчасного погашення поточної заборгованості. У свою чергу, нестача коштів не є критичною ситуацією, оскільки їх дефіцит можна компенсувати шляхом отримання банківського кредиту або продажу надлишкових активів, що компанія зробила наприкінці 2020 року.

У таблиці 2.9 покажемо показники ділової активності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.9

**Оцінка ділової активності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»
за 2018-2020 рр.**

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсол. зміна 2020/2018, +-
Коефіцієнт оборотності				
Активів	1,88	1,93	1,6	-0,28
Оборотних активів	4,44	4,49	3,96	-0,48
Запасів	9,25	10,3	7,86	-1,39
Дебіторської заборгованості	10	10,5	8,85	-1,15
Кредиторської заборгованості	2,9	2,77	3,38	0,48
Власного капіталу	6,52	7,9	3,33	-3,19
Термін обороту				
Активів	194	189	228	34
Оборотних активів	82	78	92	10
Запасів	39	36	46	7
Власного капіталу	56	46	109	53
Строк погашення				
Дебіторської заборгованості	36	35	41	5
Кредиторської заборгованості	126	132	108	-18
Тривалість операційного циклу	165	168	154	-9

Джерело: складено за даними підприємства

За аналізований період 2018-2020 рр. значно погіршила ділову активність ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». Тобто термін обороту активів збільшився на 34 дні і на кінець 2020 року склав 228 днів, оборотних активів збільшилась на 10 днів, і на кінець 2020 року склав 92 дні, запасів збільшилась на 7 днів і склав на кінець 2020 року 46 днів, власного капіталу

збільшилася на 53 дні і склав на кінець 2020 року 109 днів.

Термін погашення кредиторської заборгованості зменшився на 18 днів, а дебіторської, навпаки, збільшився на 5 днів.

Загалом тривалість операційного циклу ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» має зменшення з 165 днів у 2018 році до 154 днів у 2020 році, що є ознакою покращення на досліджуваному підприємстві ділової активності.

Таблиця 2.10

Оцінка ефективності діяльності

ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» за 2018-2020 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2020/2018	
		2018 рік	2019 рік	2020 рік	абсол., +/-	відносн., %
1	Рентабельність підприємства, %	0,68	-0,33	0,05	-0,63	-92,65
2	Рентабельність продукції, %	17,95	13,82	20,39	2,44	13,59
3	Рентабельність продажу, %	15,22	12,14	16,94	1,72	11,3
4	Рентабельність операційної діяльності, %	1,39	-0,21	0,35	-1,04	-74,82
5	Віддача основних засобів, грн./ грн.	3,64	3,77	3,43	-0,21	-5,77
6	Місткість основних засобів, грн./ грн.	0,27	0,26	0,29	0,02	7,41
7	Рентабельність основних засобів, %	2,46	-1,27	0,19	-2,27	-92,27
8	Рентабельність оборотних активів, %	3,0	-1,51	0,22	-2,78	-92,67

Джерело: розраховано за даними підприємства

Аналізуючи ефективність діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» відмітимо, що у 2019 році підприємство отримало значну суму збитку як від операційної діяльності так і від звичайної діяльності загалом, що відповідно, вплинуло на вище розраховані показники. У 2020 році від звичайної діяльності досліджуване підприємство отримало 72 тис. грн. чистого прибутку проти 747 тис. грн. у 2018 році. І як бачимо з таблиці 2.10, практично всі показники показують негативне значення у 2020 році проти 2018 року, крім рентабельності продукції та рентабельності продажу, оскільки у 2020 році значно збільшився обсяг валового прибутку завдяки зниженню собівартості реалізованої продукції.

Так, у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» за 2018-2020 рр. сума

чистого доходу зросла на 15,5% або 17120 тис. грн., приріст товарообігу перевищує зростання собівартості реалізації на 2,32 п. п., збільшився валовий прибуток за аналізований період на 28,55% або 4794 тис. грн., зменшилися витрати на 1 грн. на 2 коп., збільшився середньорічний залишок оборотних коштів на 18,73 % або 4823 тис. грн., збільшилася чисельності працівників на 3 особи. Обсяг власного капіталу значно зріс у 2019 році, що зменшило залежність від зовнішніх джерел фінансування.

На підприємстві не вистачає оборотних коштів, низька ділова активність, хоча у 2020 році фінансова ситуація дещо покращилася. Загалом у підприємства нестабільна фінансова ситуація. При цьому зменшилась сума готівки, у 2019 році отримано велику суму чистого збитку, сума чистого прибутку в 2020 році значно нижча за 2018 рік.

2.3. Оцінка ризиків інвестування у проєкти ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» для утримання конкурентних позицій на кондитерському ринку України повинно постійно оновлювати основні засоби, впроваджувати інноваційні технології, що дозволяють виробляти продукцію яка задовольняє всі вимоги до їх якості.

У таблиці 2.11 покажемо динаміку та структуру майна досліджуваного підприємства.

За 2018-2020 рр. обсяг майна ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» збільшився на 20921 тис. грн., або на 35,6%. На збільшення обсягу майна суттєвий вплив мало збільшення оборотних активів, зокрема збільшення запасів на 4298 тис. грн., або на 36% та дебіторської заборгованості на 3540 тис. грн. або на 32,61%. При цьому, обсяг грошових коштів зменшився на 1009 тис. грн. або на 48,9%.

Частка оборотних активів за аналізований період зменшилась на 2,22 п.п. і на кінець 2020 року склала 41,23% проти 43,45% у 2018 році.

Таблиця 2.11

Склад та структура майна ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Статті активу	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Приріст 2020/2018 р.	
	тис. грн.	пит. вага,%	тис. грн.	пит. вага,%	тис. грн.	пит. вага,%	+-, тис. грн.	%
Нематеріальні активи	67	0,2	37	0,1	7	0,0	-60	-89,55
Незавершені капітальні інвестиції	2844	8,5	3115	8,3	9660	20,6	6816	239,66
Основні засоби	30323	91,2	34486	91,6	37165	79,4	6842	22,56
Всього необоротні активи	33234	56,55	37638	55,94	46832	58,77	13598	40,91
Запаси	11923	48,0	12626	43,6	16221	50,4	4298	36,0
Дебіторська заборгованість	10854	43,7	12385	42,7	14394	44,7	3540	32,61
Грошові кошти	2063	8,3	3665	12,6	1054	3,3	-1009	-48,9
Інші оборотні активи	5	0,0	291	1,0	247	0,8	242	4840
Всього оборотних активів	24845	43,45	28967	44,06	32186	41,23	7341	29,55
Разом активів	58770	100	67280	100	79691	100	20921	35,6

Джерело: складено за даними підприємства

У оборотних активах основною складовою є запаси частка яких за аналізований період збільшилась до 50,4% у 2020 році проти 48% у 2018 році за рахунок зменшення частки грошових коштів, частка дебіторської заборгованості збільшилась з 43,7% у 2018 році до 44,7% у 2020 році.

Частка необоротних активів на кінець 2020 року у майні підприємства склала 58,77% проти 56,55% у 2018 році. Основні засоби є головною складовою необоротних активів і їх частка на кінець 2020 року склала 79,4% проти 91,2% у 2018 році. Незавершені капітальні інвестиції підприємства за аналізований період збільшились на 6816 тис. грн., або на 239,66%.

Наглядно динаміку майна ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» зобразимо на рисунку 2.5. Як бачимо, за аналізований період відбулася значна позитивна динаміка як оборотних так і необоротних активів досліджуваного підприємства

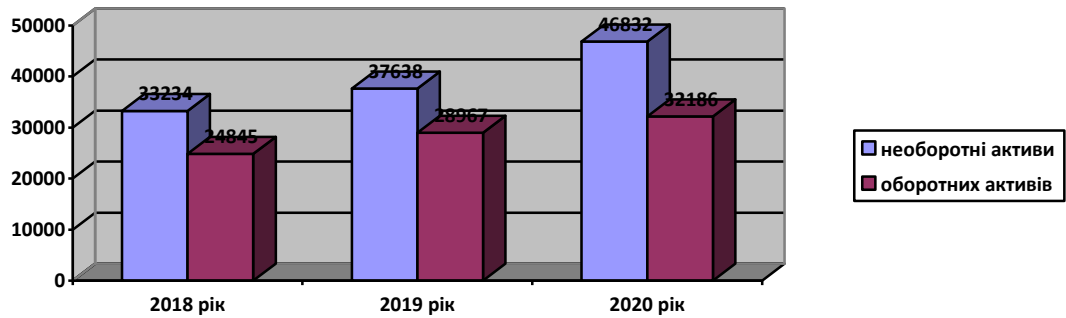

Рис. 2.5. Динаміка складових майна ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», тис. грн.

У таблиці 2.12 наведено інформацію про основні засоби досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.12

Інформація про основні засоби ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» (за залишковою вартістю)

Найменування основних засобів	Основні засоби всього, тис. грн.			Відх. 2020/2018, %
	на 31.12. 2018 р.	на 31.12. 2019 р.	на 31.12. 2020 р.	
1. Виробничого призначення	75302	34486	37165	-50,7
- будівлі та споруди	46812	5996	6582	-86,5
- машини та обладнання	26678	26678	27461	2,9
- транспортні засоби	1174	1174	1651	40,6
- інші	638	638	1471	130,5
2. Невиробничого призначення	-	-	-	
Усього	75302	34486	37165	-50,7

Джерело: складено автором за даними підприємства

ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» має основні засоби тільки виробничого призначення. За 2018-2020 роки обсяг основних засобів зменшився на 50,7% за рахунок зменшення вартості будівель та споруд. В той же час, обсяг машин та обладнання збільшився на 2,9% а транспортних засобів – на 40,6%, інших основних виробничих засобів – на 130,5% за аналізований період. Первісна вартість основних засобів ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» за балансом станом на 31.12.2020 р. складала 48 059

тис. грн., сума нарахованого зносу – 10 894 тис. грн., збільшення вартості основних засобів обумовлене їх придбанням та надходженням.

У таблиці 2.13 проаналізуємо платоспроможність досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.13

Оцінка платоспроможності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Показники	Норматив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсол. відхил. 2020/2018, +/-
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-	-13087	-17970	-5512	7575
Коефіцієнт фінансової незалежності	> 0,5	0,29	0,24	0,48	0,19
Коефіцієнт фінансової залежності	< 0,5	0,71	0,76	0,52	-0,19
Коефіцієнт фінансування (або фінансового ризику)	< 0,2 зменшення	2,47	3,08	1,08	-1,39
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	> 0,1	-0,52	-0,62	-0,17	-0,35
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0,5 збільшення	-0,77	-1,09	-0,14	-0,63
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,75-0,9	0,36	0,3	0,53	0,17

Джерело: складено за даними підприємства

Аналізуючи платоспроможність ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» за 2018-2020 рр. відмітимо, що дане підприємство є неплатоспроможним. У підприємства не вистачає оборотного капіталу, і відповідно господарська діяльність проводиться за рахунок переважно поточних зобов'язань. Фінансова залежність була більше нормативу у 2018-2019 рр., у 2020 році ситуація поліпшилася. Показники платоспроможності не відповідають нормативним. Підприємство має значну нестачу власного оборотного капіталу, хоча у 2020 році ситуація поліпшилась як зі стійкістю, так і з платоспроможністю.

У 2018 році у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» відбулося придбання основних засобів, в тому числі капітальні інвестиції на добудову

Таблиця 2.14

Інвестування у основні засоби ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» у 2018-2020 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2020/2018	
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	абсолютне, +/-	відносн., %
капітальні інвестиції на добудову та модернізацію основних засобів, які ще не введені в експлуатацію	30201	83404	18450	-11751	-38,91
переведення в експлуатацію основних засобів з групи незавершеного будівництва та невстановленого обладнання, у тому числі:	10658	5493	5671	-4987	-46,79
будинки та споруди	866	1348	1316	450	51,96
машини та обладнання	9109	5274	5512	-3597	-39,49
офісне обладнання	492	412	165	-327	-66,46
інструменти, прилади	168	246	90	-78	-46,43
меблі	2	-	11	9	450
транспортні засоби	20	-	-	-20	-100

та модернізацію основних засобів, які ще не введені в експлуатацію – 30201 тис. грн.; переведення в експлуатацію основних засобів з групи незавершеного будівництва та невстановленого обладнання – 10658 тис. грн. (по групах: будинки та споруди – 866 тис. грн., машини та обладнання – 9109 тис. грн., офісне обладнання – 492 тис. грн., інструменти, прилади – 168 тис. грн., меблі – 2 тис. грн., транспортні засоби – 20 тис. грн.);

У 2019 році у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» відбулося придбання основних засобів, в тому числі капітальні інвестиції на добудову та модернізацію основних засобів, які ще не введені в експлуатацію – 83404 тис. грн.; переведення в експлуатацію основні засоби з групи незавершеного будівництва та невстановленого обладнання – 54936 тис. грн. (по групах: будинки та споруди – 1348 тис. грн., машини та обладнання – 5274 тис. грн., офісне обладнання – 412 тис. грн., інструменти, прилади – 246 тис. грн.).

У 2020 році у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» відбулося придбання основних засобів, в тому числі капітальні інвестиції на добудову та модернізацію основних засобів, які ще не введені в експлуатацію – 18450

тис. грн; переведення в експлуатацію основних засобів з групи незавершеного будівництва та невстановленого обладнання – 5671 тис. грн. (по групах: будинки та споруди – 1316 тис. грн., машини та обладнання – 5512 тис. грн., офісне обладнання – 165 тис. грн., інструменти, прилади – 90 тис. грн., меблі – 11 тис. грн.).

ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» має наступні плани щодо капітального будівництва, розширення та удосконалення основних засобів:

1) виробничого майданчика за адресою вул. Г. Успенського, 8 у м. Вінниця на суму близько 3043 тис. грн. без ПДВ, в тому числі: проекти, направлені на виробництво нових видів продукції – 254 тис. грн.; проекти, направлені на підтримку інфраструктури підприємства – 1654 тис. грн.; проекти, направлені на підвищення енергоефективності підприємства – 42 тис. грн.; придбання нових основних засобів – 284 тис. грн.; проекти, направлені на покращення якості продукції та харчової безпеки – 432 тис. грн.; проекти, направлені на оптимізацію виробничих процесів – 177 тис. грн.; проекти розвитку ІТ-сфери – 197 тис. грн.;

2) виробничого майданчика за адресою вул. Батозька, 2-К на суму близько 51187 тис. грн. без ПДВ, в тому числі: проекти, направлені на виробництво нових видів продукції – 48499 тис. грн.; проекти, направлені на підтримку інфраструктури підприємства – 1065 тис. грн.; проекти, направлені на підвищення енергоефективності підприємства – 35 тис. грн.; придбання нових основних засобів – 700 тис. грн.; проекти, направлені на покращення якості продукції та харчової безпеки – 492 тис. грн.; проекти, направлені на оптимізацію виробничих процесів – 220 тис. грн.; проекти розвитку ІТ-сфери – 173 тис. грн. Метод фінансування – власні кошти ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».

До складу фінансових інструментів ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» включають грошові кошти та їх еквіваленти, торгову та іншу дебіторську заборгованість, торгову та іншу кредиторську заборгованість. ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» в своїй операційній діяльності не

використовує похідні фінансові інструменти. До основних ризиків, притаманних фінансовим інструментам, належать: ринковий ризик, ризик ліквідності та кредитний ризик. Керівництво ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика» аналізує та координує політику управління кожним із цих ризиків, основні принципи якої викладені нижче.

Ринковий ризик. Діяльність ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика» переважно характеризується фінансовими ризиками через зміну ринкових курсів валют та процентних ставок. Ринкові ризики оцінюються за допомогою аналізу чутливості, який враховує вплив обґрунтовано можливих змін процентних ставок або обмінних курсів протягом року.

Валютний ризик. Валютний ризик – це ризик того, що справедлива вартість майбутніх грошових потоків від фінансового інструменту буде коливатися через зміни курсів іноземної валюти. Валютний ризик значною мірою зумовлений коливаннями курсу гривні щодо долара США. Ризик зміни курсів іноземних валют істотно не впливає на діяльність ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика». Це обумовлено тим, що станом на 31.12.2020 року торгова та інша дебіторська заборгованість в іноземній валюті відсутні.

Відсотковий ризик. Ризик процентної ставки передбачає, що справедлива вартість або грошові потоки від фінансових інструментів будуть коливатися в результаті ринкових змін процентних ставок. Діяльність ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика» не характеризується ринковими ризиками зміни процентних ставок.

Ризик ліквідності. Ризик ліквідності – це неспроможність ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика» погасити свої зобов'язання в момент їх погашення. Завданням керівництва є збереження балансу між безперервним фінансуванням і гнучкістю використання умов кредитування, наданих постачальниками. ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика» аналізує строки погашення активів та погашення зобов'язань та планує його ліквідність залежно від очікуваного терміну погашення відповідних фінансових

інструментів. За планами ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» потреба в оборотних коштах задовольняється за рахунок надходження коштів від операційної діяльності.

Проблемами, що впливають на діяльність ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика», є проблеми, пов'язані з внутрішньою політикою: зростання цін на енергоносії, поглиблення платіжної кризи в Україні, волатильність, волатильність валютного курсу, зростання цін на цукор, зростання цін на цукор фінансова ситуація в країні, сезонність сировини, що зумовлює коливання цін на цукор, борошно та какао-боби протягом року, сезонність попиту та виробництва, високу конкуренцію на ринку сировини та збуту.

Значний негативний вплив на діяльність підприємства мають послаблення ролі держави у розвитку харчової промисловості, порушення цінової політики, нерозвиненість ринкових відносин у сфері виробництва. Також суттєвими проблемами, що впливають на діяльність ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика», є зміни в податковому законодавстві. Ступінь залежності від правових чи економічних обмежень досить значний.

Отже, ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» постійно оновлює основні засоби та нематеріальні активи, що сприяє виготовленню високоякісної продукції на ринку кондитерської продукції. За аналізований період суттєво збільшився обсяг активів підприємства, проте відчуває значну нестачу власних оборотних коштів, що зумовлює низьку платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Висновки до розділу 2

Отже, за результатами дослідження діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» можна зробити такі висновки.

З'ясовано, що предметом діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» є виробництво кондитерських виробів з давальницької сировини і

входить до корпорації «Рошен». Підприємство постійно розширює асортимент продукції для задоволення смаків потенційних споживачів. В останні роки суттєво збільшилось виробництво продукції, основною складовою виробництва та реалізації є цукерки.

Встановлено, що за 2018-2020 рр. сума чистого доходу ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» зросла на 15,5%, тобто на 17120 тис. грн., приріст товарообігу перевищує приріст собівартості реалізації на 2,32 п.п. Не дивлячись на це, у підприємства була значна нестача оборотних коштів та низька ділова активність, хоча у 2020 році фінансова ситуація дещо покращилася. Загалом у підприємства нестабільна фінансова ситуація. При цьому зменшилась сума грошових коштів, у 2019 році отримано велику суму чистого збитку, сума чистого прибутку в 2020 році значно нижча за суму 2018 року.

ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» постійно оновлює основні засоби та нематеріальні активи, що сприяє виготовленню високоякісної продукції на ринку кондитерської продукції. За аналізований період суттєво збільшився обсяг активів підприємства, проте відчуває значну нестачу власних оборотних коштів, що зумовлює низьку платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЄКТУ У ПРАТ «ВІННИЦЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА»

3.1. Прийняття управлінського рішення щодо напрямів розроблення інвестиційного проєкту

Для кондитерського виробництва притаманна суттєва залежність від зовнішніх умов. До зовнішніх ризиків ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» слід віднести наступні чинники:

- *політичний ризик*. Реалізація ряду факторів політичного характеру. Наприклад, зміна влади, зміна законодавства стосовно виробництва, зміна кількості та вартості податків;

- *девальвація національної валюти*. Кондитерська промисловість залежить від імпорту сировини. Девальвації в Україні завдали більше третини збитків з початку 2014 р. Вартість національної валюти визначає відносне зростання ціни на імпортовані матеріали для ПрАТ «Вінницькі кондитерські». Саме з цієї причини відбувається зріст витрат на енергоносії, витрат на оплату праці, витрати на транспортні послуги тощо. Зменшення реальних доходів українських споживачів кондитерських виробів, враховуючи девальвацію валюти та інфляцію в економіці, негативно впливає на внутрішні продажі;

- *збільшення вартості сировини*. Тенденцією останніх років є збільшення вартості какао-бобів на 23% світового ринку за 2013-2022 рр. Серед причин цього явища – старіння плантацій дерева какао найбільших країн-виробників (Індонезія, Бразилія, Еквадор та ін.) і страхи про скорочення запасів сировини через пандемію коронавірусу;

- *погіршення конкуренції*. У результаті створення зони вільної торгівлі між Європейським Союзом та Україною компанія ПрАТ «Вінницькі кондитерські вироби» працює в умовах посилення конкуренції, оскільки зняття мит на імпорт кондитерської продукції з країн Європейського Союзу

посилило присутність іноземних кондитерських виробів у країні;

- *проблеми з логістикою.* В умовах війни, яку розпочала РФ проти України, логістика переміщення та зберігання товарів, продуктів та інших речей зазнає суттєвих проблем. Це стається через пошук нових складів, нових шляхів постачання, через це витрати на логістику зростають, що впливає на вартість кондитерських виробів, а зростання вартості впливає на попит неплатоспроможного населення.

Враховуючи сучасний стан справ ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», можна виділити наступні проблеми та перспективи її розвитку:

- *споживачі.* Споживання кондитерської продукції в Україні нижче, ніж у Європі. Економічне зростання України, по суті, трампліном для розвитку карамельного галузі. Недорогі продукти роблять печиво більш купівельно спроможним. У той же час останнім часом зріс попит на халву та карамель у фасуванні;

- *сировина.* Процес виробництва кондитерських виробів є матеріаломістким процесом, тобто компанія дуже чутлива до ринку цукру та какао-бобів. Адже какао-боби – це імпортна сировина, чому досліджувана компанія дуже чутлива до валютних ризиків. Тенденцією минулих років є зростання цін на какао-боби на світовому ринку, тому Вінницька кондитерська фабрика змушена враховувати підвищення цін на кондитерські вироби, що містять какао-продукти, отже необхідно використовувати заміники, підтримуючи високу якість продукції.

Слід зазначити, що виробництво борошна та солодоців в основному здійснюється з місцевих інгредієнтів. Водночас зазначимо, що ціна на цукор, вироблений в Україні, у 2017-2019 рр. не змінилася, а підвищилася вартість газу, води, електроенергії та комунальних послуг, що суттєво вплинуло на ціну виробництва.

Враховуючи зростання вартості життя, підвищення виробничих витрат є важливим для отримання переваги над конкуренцією на ринку. В умовах

жорсткої ринкової конкуренції цукор ПАТ «Вінницька цукрова компанія» повинен мати перевагу перед цими підприємствами. Беручи це до уваги для споживачів основними факторами залишаються якість продукції та її ціна, резерви поліпшення ситуації встановлюються у собівартості продукції;

- *розподіл ринку.* У даний час український ринок кондитерських виробів є висококонкурентним і багатим, особливо враховуючи значне скорочення експорту. Частка ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» на кондитерському ринку України складає 0,3-0,5%;

- *експорт.* Як зазначалося раніше, ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», яка є залежною від експорту українських кондитерських виробів і є основним ринком збуту товарів у багатьох країнах, ввела торговельні обмеження, що впливають на її виробництво.

У той самий час створення зони вільної торгівлі між ЄС та Україною призвело до відкриття найбільшого регіонального ринку кондитерських виробів, завдяки значному зниженню витрат споживачів на українську продукцію та примусу компаній нарощувати виробництво.

З іншої сторони, у міру зростання європейського ринку кондитерських виробів необхідно розширювати асортимент продукції, щоб окрім якості продукції відповідати європейським стандартам та конкурувати з європейськими продуктами як за кордоном, так і всередині країни.

Ще одним чинником, що гальмує розвиток вітчизняної кондитерської промисловості, є проблема повернення ПДВ. Враховуючи, що на експорт припадає третина українських кондитерських виробів, цей факт має негативний вплив на забезпечення діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» в оборотному капіталі;

- *продаж продукції.* Однією з проблем ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» є ускладнені відносини з роздрібними мережами. Через брак торгових площ і невелику кількість великих торгових точок їх його можна визнати основними розпорядниками кондитерських виробів. У

результаті, платіжна дисципліна є низькою (дебіторська заборгованість за 2018-2020 рр. зросла на 32,61%), але підприємство змушене співпрацювати з роздрібними торговцями в умовах постійного безперервного товарообороту кредитування.

Також є проблема з продажем солодощів у сезон свят. Новорічні свята або канікули, свято 8 Березня супроводжується сплеском розпродажів. Сезонні коливання попиту на кондитерську продукцію особливо актуальні для групи печива (наприклад, різдвяні подарунки).

Отже, основною передумовою розвитку ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» є зростання продуктивності (які потребують великого капіталу) і скорочення зовнішніх ринків; сировина, логістика; зростання цін на електроенергію; підприємства мають процвітати, ефективно знижуючи попит на внутрішньому ринку.

Розробка інвестиційного проєкту ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» можлива за умови збалансованої системи показників.

Основна мета збалансованої системи – розробка індикаторів та моніторинг виконання стратегії, яка відбувається завдяки збалансованій системі показників. Реалізація стратегії як рутинної діяльності всіх підрозділів; бухгалтерський облік; контролюючи й аналізуючи, ви можете аналізувати правильні показники та мотивувати співробітників до успіху.

При формулюванні стратегії на основі збалансованої системи показників діяльність ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» розглядається в рамках чотирьох перспектив [21]: фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси, навчання і розвиток.

Суть збалансованої системи показників полягає у формулюванні стратегії в декількох перспективах, постановці стратегічних цілей і вимірюванні ступеня досягнення даних цілей за допомогою показників. Слово «збалансований» (Balanced) в назві методології означає однакову важливість всіх показників. Збалансована система показників проєктується на всю організацію шляхом розробки індивідуальних цілей в рамках вже

розроблених корпоративних стратегій і стимулює розуміння працівниками свого місця в стратегії компанії [18].

Місія ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» забезпечення населення якісною кондитерською продукцією, адже салоган підприємства «Якість і смак – наші традиції!».

Стратегічна мета розвитку ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» на 2022-2025 рр. – впровадження сучасних інноваційних технологій у виробництві якісної продукції, як основи підвищення операційної ефективності та забезпечення зваженого і стійкого зростання у довгостроковій перспективі.

Розроблена діаграма стратегічної карти для ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» зображена на рисунку 3.1. Основною фінансовою метою ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» є отримання прибутку, що видно зі стратегічної карти, яка наведена нижче.

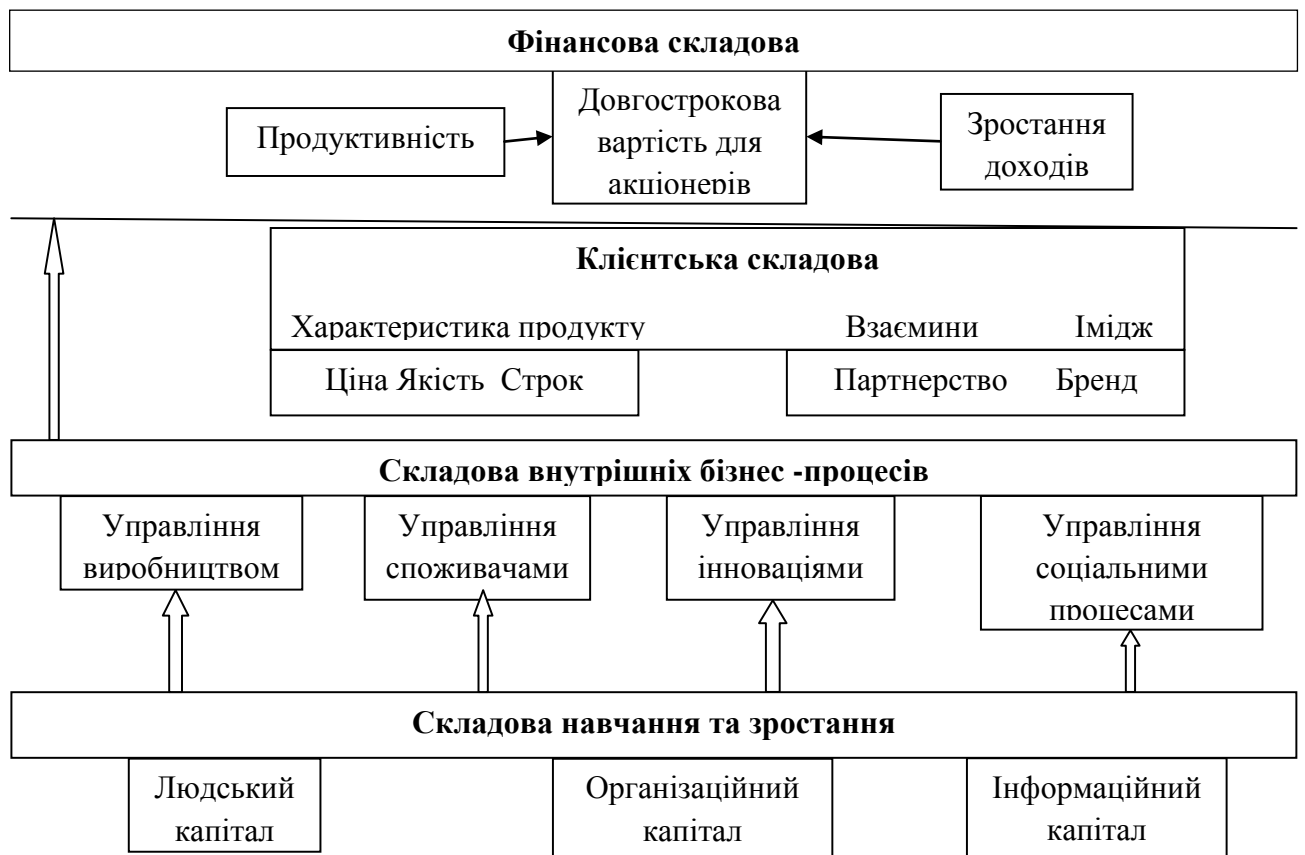

Рис. 3.1. Стратегічна карта ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Для досягнення поставленої мети ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» важливо послідовно виконувати взаємопов'язані стратегічні цілі, визначені на основі показників реалізації стратегії.

Так, у межах перспективи «Навчання і розвиток» ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» повинне реалізувати наступні цілі: залучення нових фахівців та підвищення кваліфікації співробітників.

Усередині перспективи «Внутрішні бізнес-процеси» перед підприємством постають наступні завдання: розширення повноважень служби управління ризиками, розробка нових видів продукції, придбання нового та модернізації старого обладнання, впровадження нових технологій, підвищення якості продукції, своєчасне погашення боргів.

У межах перспективи «Клієнти»: збереження та розширення мережі оптових покупців, підвищення задоволеності споживачів, залучення нових покупців.

У перспективі «Фінанси»: збільшення кількості споживачів, скорочення витрат, отримання прибутку.

Крім іншого, система збалансованих показників дозволить ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» об'єднати процеси стратегічного планування та створення річного бюджету. Одночасно з визначенням головних цільових стратегічних показників, розрахованих на три-п'ять років, менеджер дає прогноз для кожного параметра на наступний фінансовий рік, намагаючись відповісти на питання, як далеко вперед зможе просунути компанія за 12 місяців. Ці річні прогнози дають можливість оцінити прогрес в розвитку на найближчий період на тлі тривалої стратегічної траєкторії руху компанії.

Останньою складовою процесу управління є стратегічний зворотний зв'язок, тобто інформування, або комунікація – найбільш новаторський і найбільш важливий аспект збалансованої системи показників в менеджменті. Він надає можливість комунікації на рівні топ-менеджерів (керівників). Сьогодні ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» не має розробленої

процедури отримання інформації про стратегію і перевірки гіпотез, на яких будується ця стратегія. Система дозволяє контролювати процес виконання і коригувати його, а в разі потреби робити серйозні зміни самої концепції стратегії.

Маючи короткострокові прогнози всіх показників збалансованої системи, на щомісячних і кварталних нарадах менеджери ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» зможуть не лише порівняти фінансові результати з прогнозом, але і, що більш важливо, проаналізувати, наскільки близька до досягнення цілей споживачів, інновацій, внутрішніх бізнес процесів, до вирішення завдань, поставлених перед персоналом в області створення систем і процедур. Менеджери обговорюють не тільки те, як вони були досягнуті, але і наскільки точно їх власні очікування і прогнози на майбутнє відповідають реальності.

Для підвищення ефективності діяльності системи мінімізації ризиків інвестування ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» створено рисунок 3.2, що враховує майнові, фінансові, соціально-мотиваційні інструменти.

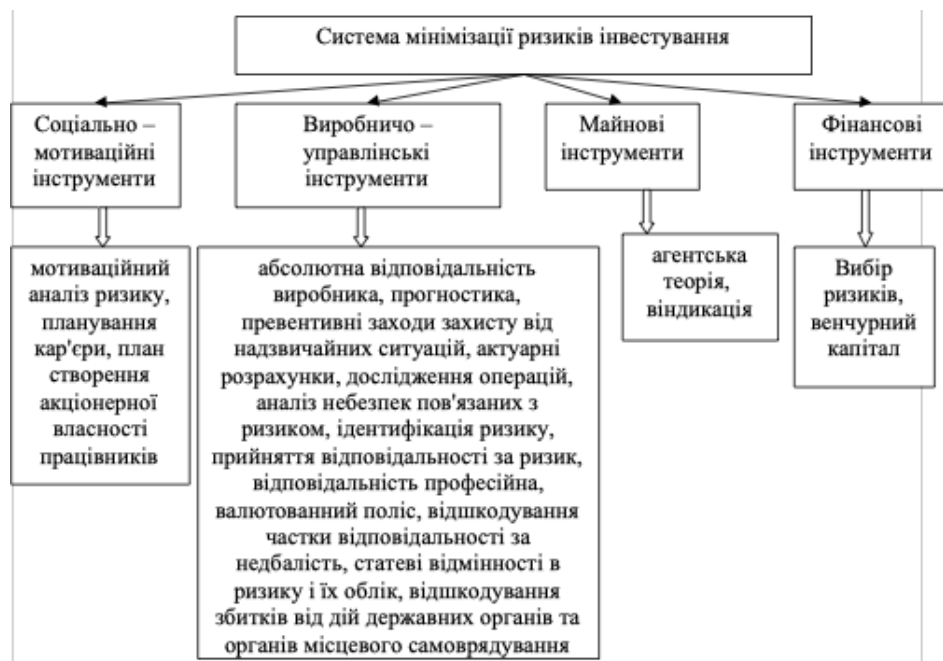

Рис. 3.2. Інструментарій системи мінімізації ризиків інвестування ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Поряд з фінансовими інструментами системи мінімізації ризиків інвестування ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» може структурувати соціально-мотиваційні, виробничо-управлінські і майнові інструменти.

Соціально-мотиваційні інструменти спрямовані на зменшення потенціалу негативного впливу людини на розвиток та впровадження ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». У внутрішньому контексті традиційно не було зосереджено на визначенні ролі та значення людських ресурсів у розбудові потенціалу. Усі управлінські рішення приймаються особисто або за його безпосередньої участі. Соціально-мотиваційні інструменти включають в себе: мотиваційний аналіз ризику, планування кар'єри, план створення акціонерної власності працівників.

Мотиваційний аналіз ризику – напрям маркетингових досліджень причин і наслідків поведінки людини в ситуаціях підвищеного ризику; інформація, яка використовується особою для зменшення ризиків або пом'якшення збитків; міркування про те, як вона діє в ситуаціях, коли слід зробити вибір (альтернатива).

Планування кар'єри – просування співробітника ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» на основі розробленого плану. По суті, компанія – це часто невелика група людей, які думають про кар'єрне зростання своїх співробітників. Надмірне збільшення штату не підвищить ефективність і конкурентоспроможність бізнесу.

План створення акціонерної власності працівників – план, який забезпечує отримання працівниками додаткових допомог і пенсій. Практика показує, що для успішного довгострокового розвитку підприємства годяться не всі види винагороди. У якості довгострокових програм винагороди виступають і надання акцій з обмеженнями в обігу. Це структуровані угоди з придбання акцій, коли вся схема розбивається на певні етапи і право власності на акції переходить учаснику програми в кінці певного етапу [15].

Додаткова мотивація призводить до підвищеної зацікавленості співробітників підприємства при кінцевому результаті.

Інструменти активів відображають конфлікт цілей між власниками ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» та найнятим управлінським персоналом, коли кожна зі сторін прагне максимізувати власні вигоди. Основними інструментами системи зниження ризиків ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» можуть бути теорія представлення та докази.

Теорія представництва є науковою основою використання опціонів, яка базується на припущенні, що менеджери, найняті акціонерами, діють з метою максимізації вигод тільки для себе, а не для власників. Причини конфлікту інтересів – інформаційна асиметрія, при якій керівник краще поінформований про ситуацію в компанії, ніж участь власника в управлінні, і неповний договір, за яким керівник відповідатиме за всі наслідки своїх дій.

Найпоширенішим інструментом зниження ризиків ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» визначено управління виробництвом. До них належать: конструктивна абсолютна відповідальність, прогнозування, заходи з попередження надзвичайних ситуацій, актуальні розрахунки, дослідження операцій, аналіз ризиків, ідентифікація ризиків, відповідальність за ризики, професійна відповідальність, валютна політика, погашення частки відповідальності за недбалість, принцип «Доходи – витрати, стать відмінності ризиків та їх обліку, компенсації за дії державних органів та органів місцевого самоврядування.

Абсолютною відповідальністю виробника є виникнення такої відповідальності, яка залежить від якості продукції, комплектуючих, матеріалів або деталей, умов зберігання, прорахунків при виготовленні продукції та інших факторів. Страхування конструктивної відповідальності тісно пов'язане із загальним розвитком установи, що відповідає за якість продукції.

Аналіз ризиків – виявлення найбільш серйозних ризиків, яким піддається діяльність ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», що включає ретельне вивчення всіх операцій, що здійснюються у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», та складання спільного документа про ризики.

Аналіз включає такі розділи: оцінка максимально можливого збитку, оцінка частоти, тяжкості та характеру впливу ризиків на дохід (виручку) підприємства, методи ідентифікації та захисту, ймовірність виникнення ризиків у часі.

Ідентифікація ризику – встановлення потенційних джерел заподіяння шкоди, характерних для ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика», всебічне вивчення всіх можливих випадків, що можуть статися в результаті недбалості, недогляду або нещасного випадку.

Прийняття відповідальності за ризиком – техніка управління ризиком, що передбачає прийняття особою (індивідом або організацією) на себе відповідальності за очікуваними збитками.

Прогностика – теорія і практика прогнозування вкладається в концепцію проактивного управління, коли усуваються не тільки ризики і пов'язані з ними збитки, а й самі причини ризиків[8].

Проактивність в управлінні означає оптимальне використання людських ресурсів для досягнення максимального ефекту при нормативних витратах часу і зусиль працівників. Виявлено, що проактивне управління нерозривно зв'язано з феноменом лідерства.

Проактивність – це принцип формування маркетингових дій, які передбачають дії конкурентів і надають можливість бути попереду них. Використовуючи цю стратегію компанія виробляє свій власний курс руху і незалежно від обставин діє в обраному напрямку. Ця стратегія передбачає впровадження, свіжих креативних ідей в бізнес процеси, вихід до споживача з несподіваною рекламною компанією, висновок абсолютно нового проектного рішення тощо. Зроблено висновок, що проактивне управління маркетингом – це аналіз, планування, втілення в життя і контроль за проведенням заходів, розрахованих на встановлення, зміцнення і підтримку вигідних обмінів з цільовими покупцями заради досягнення певних цілей організації.

Превентивні заходи захисту від надзвичайних ситуацій – вживаються

завчасно за прогнозом:

- часу, місця виникнення і сили небезпечних природних, техногенних і соціальних явищ на певній території, а при відсутності такої інформації – на основі прогнозу їх частоти (або ймовірності за заданий інтервал часу), областей можливого виникнення;
- наслідків їх взаємодії з антропосферою, заходи щодо попередження надзвичайних ситуацій та (або) пом'якшення їх негативних наслідків.

Дослідження операцій – науковий підхід до вирішення завдань організаційного управління, що передбачає побудову моделей прийняття рішень і управління в складних ситуаціях або в умовах невизначеності, вивчення взаємозв'язків, що визначають можливі наслідки прийнятих рішень, а також встановлення критеріїв ефективності і відносних переваг того чи іншого варіанту дій [2].

Відповідальність субститутивна – відповідальність за недбалість інших осіб, відповідальність, покладена на особу, яка контролює дії іншої особи або відповідає за його дії, які по допущеній їм недбалості є причиною нанесення шкоди. Недбалість, допущена службовцями, який діє у межах службових повноважень, ставиться роботодавцю [46].

Професійна відповідальність – майнові зобов'язання, що виникли внаслідок шкоди або помилок, заподіяних помилковими діями (або бездіяльністю) у професійній діяльності.

Відшкодування частки відповідальності за недбалість – правовий принцип, офіційно визнає, що постраждала особа має нести частку відповідальності, якщо заподіяна йому шкода настала через допущену їм недбалість.

Гендерні відмінності в ризику та їх облік – на рівень захворюваності та тривалість хвороби істотно впливає стать працівника. Тому у фінансовій підписці на таку послугу варто включити в договір таке визначення інвалідності, а також обмежити термін дії договору віком дітей, в якому вони будуть досить самостійними і здатними приймати піклуватися про себе.

Відшкодування збитків, завданих діями органів державної влади та місцевого самоврядування – шкоди, заподіяної громадянину або юридичній особі внаслідок незаконних дій (бездіяльності) державних органів, територіальних громад чи посадових осіб цих органів, у тому числі публікаціями відповідно до ст. закон або інший правовий акт державного органу чи органу місцевого самоврядування підлягають відшкодуванню державою, відповідним суб'єктом України або органом виконавчої влади.

Таким чином, найширшим інструментом мінімізації інвестиційних ризиків ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» визначено виробництво та управління. Вона включає: прогнозування, заходи безпеки в надзвичайних ситуаціях, ідентифікацію небезпек, експлуатаційні дослідження, абсолютну відповідальність виробника, компенсацію за недбалість, аналіз небезпек, ідентифікацію небезпеки, відповідальність за небезпеку, професійну відповідальність, гендерні відмінності ризиків та їх облік, відшкодування збитків, завданих діями державні та місцеві органи влади. Використання відеоспостереження є одним із сучасних заходів попередження промислових ризиків є.

3.2. Обґрунтування доцільності впровадження інвестиційного проєкту

На нашу думку, для підвищення ефективності управління ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» необхідно швидко та активно впроваджувати у виробництво інноваційні технології. Ми пропонуємо наступний проєкт – введення у виробництво оперативно-інформаційного комплексу автоматизованої системи диспетчерського управління, а простіше – системи відео спостереження.

Сьогодні в будь-якій промисловій установці необхідно створити систему безпеки. Найпоширенішими є вбудовані системи захисту. Організація відеоспостереження є провідною сферою безпеки. Встановлення

захисних ліній дозволяє гарантувати безпеку вантажу, а також контролювати роботу персоналу. Наявність постійного моніторингу дозволяє цілодобово відслідковувати всі події, що відбуваються на периметрі в режимі реального часу. Системи відеоспостереження заощаджують гроші та підвищують продуктивність праці в польових умовах. Вони дозволяють контролювати роботу співробітників, надавати докази на випадок злочинних ексцесів і запобігати багатьом небажаним інцидентам.

Розвиток мобільних мереж 3G та 4G суттєво вплинув на використання систем безпеки та контролю. Наявність високошвидкісного мобільного Інтернету дозволяє отримати доступ до установок відеоспостереження в режимі реального часу, що значно спрощує організацію дистанційного спостереження. Доступ до зовнішніх і внутрішніх відеокамер можливий через стаціонарні термінали з монітором і центральним блоком, а також через планшети та мобільні телефони. Типова структура та організація дистанційного відеоспостереження передбачає наявність сервера для відповідних програм безпеки, антивіруса та брандмауера, а також налаштування порту. Потрібне високошвидкісне підключення до Інтернету та статична IP-адреса.

Основні переваги використання системи відеоспостереження:

- система повністю орієнтована на інтернет, і працювати можна з настільного комп'ютера або планшета;
 - зведення до мінімуму помилок через людський фактор;
 - відповідність вимогам ключових стандартів, встановлених системою управління безпечністю харчових продуктів;
 - завдяки скорочення часу на аналіз даних, можлива оптимізація бізнес-процесів;
 - накопичення виробничої бази знань;
- остання інформація про виробничий цикл, зокрема його вплив на безпеку готового продукту, доступна в режимі реального часу;
- остання інформація про виробничий цикл, зокрема його вплив на

безпеку готового продукту, доступна в режимі реального часу.

Вважається, що використання даного комплексу у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» дозволить модернізувати виробництво та завантажити всі виробничі потужності досліджуваного бізнесу, завдяки чому запропоноване обладнання припиняє виробництво передчасно, бракує продукцію, брак уваги. Це дозволить знизити невиробничі витрати і підвищити продуктивність виробництва.

Структура інвестицій для оперативно-інформаційного комплексу з урахуванням компонентів автоматизованої системи управління судноплавством наведена в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Загальні витрати на впровадження оперативно-інформаційного комплексу автоматизованої системи диспетчерського управління

Стаття витрат	Сума, грн.
Початкові інвестиції (витрати на впровадження заходу)	
Загальна вартість системи відеоспостереження	74486,61
Монтаж основного обладнання	6005,3
Додаткова заробітна плата	5001,31
Транспортні витрати	4506,78
Сума початкових інвестицій	90000
Поточні витрати (витрати на виконання заходу)	
Основна заробітна плата	14461,77
Відрахування на соцстрахування та пенсійне забезпечення	5061,62
Амортизація ОЗ	2979,47
Витрати на електроенергію, грн.	48456,21
Сума поточних витрат	70959,07

Інвестиції в операційно-інформаційний комплекс системи автоматичного керування склали 74486,65 грн. Оскільки проєкт розрахований на 4 роки, то за 4 роки система повністю задіятиме власні ресурси з урахуванням сучасних тенденцій розвитку інформаційних технологій, і система потребує оновлення.

Планова рентабельність (беремо 2020 рік за базовий, у якому

рентабельність складає 16,94% та округлюємо) 17% від використання системи. Також врахуємо суму поточних витрат, яка виникає при використанні системи:

1-й рік – $127381 * 1,17 = 149035,77 - 127381 = 21654,77$ тис. грн.;

2-й рік – $149035,77 * 1,17 = 174371,86 - 149035,77 = 25336,08$ тис. грн.;

3-й рік – $174371,86 * 1,17 = 204015,08 - 174371,86 = 29643,22$ тис. грн.;

4-й рік – $204015,08 * 1,17 = 238697,64 - 204015,08 = 34682,56$ тис. грн.

Дисконтна ставка – 13%.

Стартові інвестиції – 90 тис. грн.

Розрахуємо чистий приведений ефект за наступною формулою:

$$NPV = \sum_{n=1}^n \frac{P_n}{(1+r)^n} - I \quad (3.1)$$

де P_n – щорічні грошові надходження на протязі n років;

r – дисконтна ставка;

I – стартові інвестиції;

n – термін реалізації проєкту.

Даний показник відображає різницю між дисконтованими величинами надходжень та інвестицій за проєктом.

Визначимо рівень доходності інвестицій за формулою:

$$PI = \sum_{n=1}^n \frac{P_n}{(1+r)^n} : I \quad (3.2)$$

де P_n – щорічні грошові надходження на протязі n років;

r – дисконтна ставка;

I – стартові інвестиції;

n – термін реалізації проєкту.

При значенні більше одиниці проєкт прибутковий, тому його треба приймати.

Визначаємо термін окупності інвестицій. Термін окупності інвестиції – це період, протягом якого недисконтований прогнозований приплив

грошових коштів перевищує недисконтовану суму інвестиції, тобто період років, необхідних для окупності інвестицій. Показник терміну окупності інвестицій можна визначити за такою формулою:

$$PP = IC / \bar{D} = 90 / 27831,3 = 0,003 \text{ року}, \quad (3.3)$$

де IC – стартові інвестиції;

\bar{D} – середньорічна сума грошового потоку, який визначається за формулою:

$$\bar{D} = \sum_{n=1}^n P_n / n \quad (3.4)$$

де P_n – щорічні грошові надходження на протязі n років;

n – термін реалізації проєкту.

Метод визначення внутрішньої норми прибутковості (IRR) – тобто ставка дисконтування, використання якої забезпечить дорівнювання теперішньої вартості очікуваних грошових відтоків і грошових потоків. Показник внутрішньої норми прибутку – IRR характеризує максимально допустимий відносний рівень витрат, які мають місце при реалізації інвестиційного проєкту.

Практичне застосування цього методу настає на етапі аналізу, коли вибираються два значення ставки дисконтування $r_1 < r_2$ таким чином, щоб в інтервалі (r_1, r_2) функція $NPV = f(r)$ змінювала своє значення з «+» на «-» або навпаки. Таким чином, використовують таку формулу:

$$IRR \in (r_1, r_2) \quad (3.5)$$

де IRR – це верхня межа процентної ставки, за якою фірма може окупити вкладені кошти в проєкт;

r_1 – значення табульованого коефіцієнта дисконтування, що мінімізує позитивне значення показника NPV, тобто $f(r_1) = \min_r \{f(r) > 0\}$;

r_2 – значення табульованого коефіцієнта дисконтування, що максимізує негативне значення показника NPV, тобто $f(r_2) = \max_r \{f(r) < 0\}$.

Необхідно враховувати вплив інфляції на оцінку інвестицій. У міру

зростання інфляції реальна вартість очікуваних грошових потоків зменшується. Якщо інвестор не враховує ризик інфляції, NPV може бути штучно завищений.

Щоб оцінити ефективність проекту з урахуванням інфляції, необхідно:

- або коригувати грошові потоки до середньорічного індексу інфляції, а потім до ставки дисконту;
- або розрахувати ставку дисконтування, яка враховує індекс інфляції (див. формула 3.6), а потім відкоригувати грошові потоки за новою ставкою, яка враховує індекс інфляції:

$$r_i = (1+i)(1+r) - 1 \quad (3.6)$$

де r_i – ставка дисконту (коефіцієнт) з урахуванням інфляції;

r – дисконтна ставка;

i – середньорічний індекс інфляції (коефіцієнт).

Результат розрахунку вище наведених показників представлені у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Показники ефективності запропонованого проекту

Показник	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік
Інвестиції, тис. грн.	90			
Чистий дохід, тис. грн.	21654,77	25336,08	29643,22	34682,56
Амортизація, тис. грн.	2,9	2,9	2,9	2,9
Чистий грошовий потік, тис. грн.	21657,67	25338,98	29646,12	34685,16
Коефіцієнт дисконтування 13%	0,87	0,72	0,693	0,6133
Дисконтований грошовий потік, тис. грн.	19164,87	19853,47	20587,58	24038,56
Кумулятивний дисконтований грошовий потік	19164,87	39007,83	59552,59	80825,8
Індекс рентабельності інвестицій				1,9
Термін окупності інвестицій, рік				0,003

Метод розрахунку чистої приведеної вартості (NPV) може аналізувати інвестиції на основі визначення суми, отриманої шляхом дисконтування

різниці між річним відтоком та надходженням реальних грошей, накопичених протягом усього терміну реалізації проєкту.

Якщо $NPV > 0$ – проєкт слід приймати до реалізації;

якщо $NPV < 0$ – проєкт слід відхилити, так як він збитковий;

якщо $NPV = 0$ – проєкт не прибутковий і не збитковий (ситуація невизначеності).

У нашому випадку $NPV > 0$, тобто проєкт слід прийняти.

Метод визначення індексу рентабельності інвестицій (PI), є продовженням попереднього. Однак, на відміну від показника NPV , показник PI – це відносна величина, що характеризує рівень прибутковості інвестицій.

Якщо $PI > 1$ – то проєкт прибутковий, його варто прийняти;

якщо $PI < 1$ – проєкт збитковий, його варто відхилити;

$PI = 1$ – дохідність інвестицій точно відповідає нормативу рентабельності (проєкт не прибутковий і не збитковий).

У нашому випадку $PI > 1$, тобто проєкт слід прийняти.

Серед способів, у яких не можна використовувати процес дисконтування, є метод визначення терміну окупності (PP). У цьому випадку кількість років, необхідних для окупності інвестицій, становить 2 роки 1 місяць.

У таблиці 3.3 наведено прогнозовані фінансові результати ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» від впровадження комплексної системи відеоспостереження.

Таблиця 3.3

**Прогнозовані фінансові результати
ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»**

Показники	Базовий період (2020 р.)	Прогнозний період 1-й рік	Зміна	
			абсолютн., +/-	відн., %
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	127452	149080,06	21628,06	16,97
Собівартість, тис. грн.	105865	105936	71	0,06
Витрати на 1 грн. виробленої продукції, грн.	0,83	0,71	-0,12	-14,46
Продуктивність праці, тис. грн.	495,9	596,32	100,42	20,25
Рентабельність, %	16,94	29,42	12,48	x

Впровадження у виробництво комплексної системи відео спостереження дозволило збільшити обсяг реалізації у прогностичному періоді на 16,97%, хоча собівартість зросла на 0,06%, а рентабельність складе 29,42% коли у 2020 році (базовому періоді) цей показник складав 16,94%, продуктивність праці збільшиться з 495,9 тис. грн. до 596,32 тис. грн. Також варто врахувати зниження витрат на 1 грн. виробленої продукції на 12 копійок. З чого можна зазначити, що все вищенаведене дозволить покращити використання виробничих потужностей та позитивно вплине на результати діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».

Висновки до розділу 3

Отже, за результатами розроблення інвестиційного проєкту у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» зробимо такі висновки.

Напрямами зменшення впливу ризиків інвестування у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» можна досягти шляхом розробки збалансованої системи показників. Основне завдання збалансованої системи показників – розробка індикаторів та контроль реалізації стратегії. Завдяки збалансованій системі показників вдається зробити реалізацію стратегій при неперервній діяльності всіх підрозділів, яка буде керованою за допомогою планування, обліку, контролю і аналізу збалансованих показників, а також мотивації персоналу на їх досягнення.

Виробництво та менеджмент є найбільш масштабними інструментами, які використовуються для мінімізації ризиків інвестиційного проєкту ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». До них належать: аналіз ризику, прогнозування, абсолютна відповідальність виробника, компенсація за недбалість, непередбачені обставини, відшкодування шкоди державою та місцевими органами влади за ризик, професійна відповідальність, гендерні відмінності та облік ризиків. Сучасним заходом попередження промислових ризиків є використання відеоспостереження.

Впровадження у виробництво комплексної системи відео спостереження дозволило збільшити обсяг реалізації у прогностичному періоді на 16,97%, хоча собівартість зросла на 0,06%, а рентабельність складе 29,42% коли у 2020 році (базовому періоді) цей показник складав 16,94%, продуктивність праці збільшиться з 495,9 тис. грн. до 596,32 тис. грн. Ще у 1-му році впровадження проєкту. Також варто врахувати зниження витрат на 1 грн. виробленої продукції на 12 копійок. З чого можна зазначити, що все вищенаведене дозволить покращити використання виробничих потужностей та позитивно вплине на результати діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Виявлено, що планування інвестиційного проєкту це механізм, що дозволяє підприємству розвиватися та покращувати ефективність власної інвестиційної діяльності за рахунок розробки системи планів та способів здійснення інвестицій для поліпшення матеріально-технічної бази, виробництва нової продукції, впровадження інноваційних сучасних технологій та виділення найбільш значущих показників та контролю над ними.

З'ясовано, що в умовах формування ринкових відносин проблема ефективного управління ризиками підприємства набуває все більшої актуальності. Це управління грає активну роль загальній системі фінансового менеджменту, забезпечуючи надійне досягнення цілей діяльності підприємства через правильність вибору інвестиційних проєктів. Загальний алгоритм управління ризиками інвестиційного проєкту націлений на систематичну та ефективну роботу з підвищення рівня економічної та фінансової безпеки окремих компаній та фірм, регіонів та галузей національної економіки.

Визначено, що для реальних інвестиційних проєктів оптимізаційна задача вибору ефективного варіанту інвестування з точки зору ризику як єдиного критерію може бути вирішена лише з урахуванням рівня ризику в ставці дисконтування для конкретного базового сценарію. Бажано, щоб цей сценарій відповідав математичному очікуванню грошового потоку (за умови, що він відповідає співвідношенню елементів грошового потоку) або був максимально наближений до математичного очікування, оскільки, загалом, премія за ризик залежить від вибору конкретного сценарію інвестиційного проєкту.

З'ясовано, що предметом діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» є виробництво кондитерських виробів з давальницької сировини. Підприємство постійно розширює асортимент продукції для задоволення

смаків потенційних споживачів. В останні роки суттєво збільшилося виробництво продукції, основною складовою виробництва та реалізації є цукерки.

Встановлено, що за 2018-2020 рр. сума чистого доходу ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» зросла на 15,5%, тобто на 17120 тис. грн., приріст товарообігу перевищує приріст собівартості реалізації на 2,32 п.п. Не дивлячись на це, у підприємства значна нестача оборотних коштів та низька ділова активність, хоча у 2020 році фінансова ситуація дещо покращилася. Загалом у підприємства нестабільна фінансова ситуація. При цьому зменшилась сума грошових коштів, у 2019 році отримано велику суму чистого збитку, сума чистого прибутку в 2020 році значно нижча за показник 2018 року.

ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» постійно оновлює основні засоби та нематеріальні активи, що сприяє виготовленню високоякісної продукції на ринку кондитерської продукції. За аналізований період суттєво збільшився обсяг активів підприємства, проте відчуває значну нестачу власних оборотних коштів, що зумовлює низьку платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Напрямами зменшення впливу ризиків інвестування у ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» можна досягти шляхом розробки збалансованої системи показників. Основне завдання збалансованої системи показників – розробка індикаторів та контроль реалізації стратегії. Завдяки збалансованій системі показників вдається зробити реалізацію стратегій при безперервній діяльності всіх підрозділів, яка буде керованою за допомогою планування, обліку, контролю і аналізу збалансованих показників, а також мотивації персоналу на їх досягнення.

Виробництво та менеджмент є найбільш масштабними інструментами, які використовуються для мінімізації ризиків інвестиційного проекту ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». До них належать: аналіз ризику, прогнозування, абсолютна відповідальність виробника, компенсація за

недбалість, непередбачені обставини, відшкодування шкоди державою та місцевими органами влади за ризик, професійна відповідальність, гендерні відмінності та облік ризиків. Сучасним заходом попередження промислових ризиків є використання відеоспостереження.

Впровадження у виробництво комплексної системи відео спостереження дозволило збільшити обсяг реалізації у прогностичному періоді на 16,97%, хоча собівартість зросла на 0,06%, а рентабельність складе 29,42% коли у 2020 році (базовому періоді) цей показник складав 16,94%, продуктивність праці збільшиться з 495,9 тис. грн. до 596,32 тис. грн. Також варто врахувати зниження витрат на 1 грн. виробленої продукції на 12 копійок. З чого можна зазначити, що все вищенаведене дозволить покращити використання виробничих потужностей та позитивно вплине на результати діяльності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».

Отже, мета дослідження досягнута, завдання виконано, але враховуючи постійні зміни зовнішнього середовища підприємства, управління ризиками інвестиційного проекту на підприємстві потребує додаткових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березуцький В.В. Ризик-менеджмент використання обладнання та технологій: навч. посіб. Харків: Панов А. М., 2020. 423 с.
2. Богдан С.В., Пернарівський О.В. Методи врахування ризику при визначенні ставки дисконтування в інвестиційному аналізі. *Молодий вчений*. 2015. № 11.2 (26). С. 18-22.
3. Бойченко К.С. Менеджмент стратегічних намірів підприємства з урахуванням ризиків (за матеріалами харчових підприємств Київського регіону): дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. К., 2012. 283 с.
4. Вінницька кондитерська фабрика. URL: <http://vcf.roshen.com/>.
5. Гненний О.М., Бобиль В.В., Пивоварова Г.Б. До питання оцінки економічної ефективності інвестиційних програм. *Ефективна економіка*. 2021. № 6. С. 1-7.
6. Гненний О.М., Чернова Н.С. Оцінка ефективності інвестицій в умовах ризику з урахування зв'язку рівнів дохідності та ризику. *Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту»*. 2014. Вип. 7. С. 37-46.
7. Гнилянська Л.Й., Харчук В.Ю. Формування та реалізація інноваційних програм на засадах ризик-менеджменту: монографія. Л.: ЗУКЦ, 2013. 215 с.
8. Гойко А.Ф. Планування, аналіз та ефективність інвестицій: навч. посіб. Київ: КНУБА, 2017. 179 с.
9. Груб'як С.В. Підприємницькі ризики: поняття, сутність, види. *Інфраструктура ринку*. 2016. Вип. 2. С. 136-139.
10. Гук О.В., Грищенко А.О. Вітчизняний та зарубіжний досвід удосконалення методик визначення ставки дисконтування. *Економічний простір*. 2012. № 68. С. 173-179.
11. Грем Б. Розумний інвестор. Стратегія вартісного інвестування / пер.

з англ. Олена Кальнова; із комент. Джейсона Цвейга; [передм. Воррена Баффетта]. Київ: Наш формат, 2019. 540 с.

12. Дашко І.М., Ємельянов О.Ю., Крет І.З. Сутність інвестиційного ризику та його врахування при обґрунтуванні напрямів інвестиційної діяльності підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. № 698: Проблеми економіки та управління. С. 28-34.

13. Доценко І.О. Стратегія управління фінансовими ризиками підприємства в процесі формування його фінансової безпеки. *Modern economics*. 2020. № 20. С. 73-78.

14. Занора В. О., Войтко С. В. Управління підприємствами: планування технологічних витрат, ризик-менеджмент, мотивування, прийняття управлінських рішень: монографія. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського: Політехніка, 2017. 223 с.

15. Злотенко О.Б. Ризики інвестиційної діяльності підприємств. *Ефективне управління економікою: теорія і практика*: матеріали Науково-практичної конференції (м. Рівне, 15-16 березня 2019 р.). Херсон: вид-во Молодий вчений. 2019. С. 26-28.

16. Зянько В.В. Економіко-математичні методи оцінювання ризиків та економічної ефективності інноваційних проєктів. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2012. № 1 (8). С. 268-273.

17. Ільчук В.П., Шишкіна О.В. Фінансові показники як індикатори виявлення фінансових ризиків промислових підприємств. *Бізнес Інформ*. 2020. № 2. С. 413-421.

18. Ільчук В., Шишкіна О. Механізм управління фінансовими ризиками промислових підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 3. С. 277-293.

19. Інвестиційний аналіз: навч. посіб. / І. Мойсеєнко [та ін.]. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 275 с.

20. Інвестиційний аналіз бізнес-проєктів: навч. посіб. / Н.В. Трусова [та ін.]. Мелітополь: Вид. будинок Мелітоп. міськ. друк., 2019. 328 с.

21. Климчук М.М., Ачкасов І.А., Климчук С.А., Поляк О.П. Вплив ризик-менеджменту на формування стратегії управління бізнес-процесами підприємства в умовах цифрової економіки: міжнародний досвід. *Бізнес Інформ.* 2021. № 1. С. 272-278.

22. Ковальова Т.В., Євтушенко Н.О. Економічний ризик: оцінка, прогнозування та шляхи мінімізації на промислових підприємствах: монографія. Х.: ХНАДУ, 2013. 179 с.

23. Косянчук Т.Ф., Любченко Н.Л. Комплексне оцінювання економічної стабільності промислових підприємств: монографія. Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2015. 218 с.

24. Краскевич В.Є., Селіванова А.В. Фінансовий інжиніринг як інструмент інноваційної діяльності в інвестиційних проєктах. *Мат. машини і системи.* 2016. № 1. С. 71-78.

25. Кривов'язюк І.В., Смерічевський С.Ф., Кулик С.Ф. Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств: монографія. Київ: Кондор, 2018. 199 с.

26. Криклива М.О. Методи оцінки ефективності інвестицій в сучасних умовах ведення бізнесу. *Молодий вчений.* 2019. № 1 (65). С. 216-218.

27. Кузьмін О.Є., Гнилянська Л.Й. Удосконалення механізму управління інвестиційною діяльністю: монографія. Л.: ЗУКЦ, 2013. 111 с.

28. Лук'янова В.В., Цвігун Т.В. Управління ризиками на промислових підприємствах: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2017. 206 с.

29. Мосієвич О.О. Класифікація та методи врахування ризиків в моделях оцінки венчурних проєктів. *Інноваційна економіка.* 2016. № 66. С. 142-148.

30. Паранюк Я. Д. Особливості оцінки ризику та його вплив на ефективність інноваційних проєктів. *Економічний аналіз.* 2017. Том 27. № 4. С. 315-320.

31. Пернарівський О.В. Методи врахування ризиків в ставці дисконтування при аналізі ефективності інвестиційних проєктів в Україні.

Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України.
2016. № 2. С. 210-223.

32. Пивоварова Г.Б., Бобиль В.В. До питання оцінки ефективності інвестицій в умовах ризику. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8785>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.4.2 (дата звернення 02.05.2022).

33. Саїнчук Н.В. Інвестування: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Юрія Федьковича: Рута, 2019. 207 с.

34. Семенова К.Д., Тарасова К.І. Ризики діяльності промислових підприємств: інтегральне оцінювання: монографія. Одеса: ФОП Гуляєва В. М., 2017. 234 с.

35. Скупейко В.В. Інвестування в основний капітал підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Львів, 2011. 205 с.

36. Ткаленко С.І. Інвестиційна безпека: теорія, методологія, практика: монографія. Чернігів: ЧНТУ, 2018. 285 с.

37. Турило А.М., Турило А.А. Оцінка результативності ефективності продуктивності і збитковості підприємства: монографія. Кривий Ріг: ЕтюдСервіс, 2015. 196 с.

38. Управління ризиками та безпека бізнесу: навч. посіб. / В.П. Іващенко, І.М. Фріман, Є.М. Фріман. Дніпро: Акцент, 2020. 142 с.

39. Федулова І.В. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навч. посіб. Київ: Компринт, 2016. 292 с.

40. Федулова І.В., Миколайчук І.П., Джулай М.В. Матричний підхід до організації системи управління ризиками на підприємстві. *Інноваційна економіка*. 2018. С. 204-210.

41. Фінансові ризики суб'єктів господарювання: навч. посіб. / Кнейслер О. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Кнейслер О.В. Тернопіль: Осадца Ю.В. [вид.], 2017. 137 с.

42. Фролова Т.О. Розвиток корпоративних стратегій в глобальному інвестиційному середовищі : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.02. К., 2012. 479 с.

43. Чумак Л.Ф., Івченко М.М. Управління інвестиційною привабливістю підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. № 9. С. 71-76.
44. Шишкіна О.В. Механізм управління фінансовими ризиками промислових підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Чернігів: ЧНТУ, 2020. 318 с.
45. Шишкіна О.В. Принципи управління фінансовими ризиками промислових підприємств. *Modern economics*. 2020. № 19. С. 206-211.
46. Щербак О.В. Удосконалення ризик-менеджменту діяльності промислового підприємства: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Х., 2011. 211 с.
47. Bobyl V., Matusevich O., Chornovil O. Railway transport risk management and insurance. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Kharkiv, 2018. Vol. 2, № 25. P. 128-138.
48. Eastburn, Ronald William; Sharland, Alex Risk management and managerial mindset. *The journal of risk finance*. 2017. Vol. 18. P. 21-47.
49. Gutkevych S. Investment: theory and practice. Nat. univ. of food technologies. Szczecin: [Volumina. PL Daniel Krzanowski], 2012. 192 p.
50. Henschel T., Durst S. Risk management in Scottish, Chinese and German small and medium-sized enterprises. *International journal of entrepreneurship and small business*. 2016. Vol. 29. P. 112.
51. Kostopoulos D. The impact of sentiment and ambiguity on individual investor trading: diss. Gottfried Wilhelm Leibniz Universität Hannover, Wirtschaftswissenschaftlichen Fak. Hannover, 2018. XIV, 97 p.
52. Hopkin P. Fundamentals of risk management: understanding, evaluating and implementing effective risk management. London: KoganPage, 2017. 541 p.
53. Tseng M.L. et al. Sustainable investment: Interrelated among corporate governance, economic performance and market risks using investor preference approach // *Sustainability*. 2019. T. 11. №. 7. С. 2108-2176.
54. Wierzbitzki M. Understanding and debiasing investor behaviour: diss. / Marc Wierzbitzki; Otto Beisheim school of management. Vallendar, 2019. XIV, 159 p.

ДОДАТКИ

Додаток А.1

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2020 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	37	7
первісна вартість	1001	195	195
накопичена амортизація	1002	158	188
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3115	9660
Основні засоби	1010	34486	37165
первісна вартість	1011	44541	48059
знос	1012	10055	10894
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	--	--
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	37638	46832
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	12626	16221
Виробничі запаси	1101	6874	9628
Незавершене виробництво	1102	693	390
Готова продукція	1103	4756	5744
Товари	1104	303	459
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6360	6237
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1700	3209
з бюджетом	1135	3839	4439
у тому числі з податку на прибуток	1136	46	76
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	486	509
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	3665	1054
Готівка	1166	49	126
Рахунки в банках	1167	3616	928
Витрати майбутніх періодів	1170	--	270
Інші оборотні активи	1190	291	247
Усього за розділом II	1195	28967	32186
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	675	673
Баланс	1300	67280	79691

Продовження дод. А.1

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	17416	39344
Капітал у дооцінках	1405	21972	1753
Додатковий капітал	1410	15	15
Резервний капітал	1415	611	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-23535	-2899
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	16479	38213
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3867	3780
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	3867	3780
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	--	7789
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	11313	2235
товари, роботи, послуги	1615	32637	26682
розрахунками з бюджетом	1620	40	14
у тому числі з податку на прибуток	1621	--	--
розрахунками зі страхування	1625	68	--
розрахунками з оплати праці	1630	697	824
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1670	151
Поточні забезпечення	1660	454	--
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	55	3
Усього за розділом III	1695	46934	37698
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	67280	79691

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2019 р.

Форма № 1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Необоротні активи	1000	67	37
первісна вартість	1001	195	195
накопичена амортизація	1002	128	158
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2844	3115
Основні засоби	1010	30323	34486
первісна вартість	1011	39076	44541
знос	1012	8753	10055
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	33234	37638
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	11923	12626
Виробничі запаси	1101	6787	6874
Незавершене виробництво	1102	233	693
Готова продукція	1103	4731	4756
Товари	1104	172	303
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4952	6360
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	969	1700
з бюджетом	1135	4786	3839
у тому числі з податку на прибуток	1136	11	46
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	147	486
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	2063	3665
Готівка	1166	19	49
Рахунки в банках	1167	2044	3616
Витрати майбутніх періодів	1170	--	--
Інші оборотні активи	1190	5	291
Усього за розділом II	1195	24845	28967
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	691	675
Баланс	1300	58770	67280

Продовження дод. А.2

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	17416	17416
Капітал у дооцінках	1405	21973	21972
Додатковий капітал	1410	15	15
Резервний капітал	1415	611	611
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-23099	-23535
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	16916	16479
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3922	3867
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	3922	3867
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	--	--
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	11765	11313
товари, роботи, послуги	1615	24372	32637
розрахунками з бюджетом	1620	80	40
у тому числі з податку на прибуток	1621	--	--
розрахунками зі страхування	1625	74	68
розрахунками з оплати праці	1630	629	697
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	669	1670
Поточні забезпечення	1660	228	454
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	115	55
Усього за розділом III	1695	37932	46934
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	58770	67280

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік**

Форма № 2

Код за ДКУД 1801003**I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	127452	130167
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(105865)	(114356)
Валовий: прибуток	2090	21587	15811
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	1304	4073
Адміністративні витрати	2130	(9483)	(10059)
Витрати на збут	2150	(9790)	(7932)
Інші операційні витрати	2180	(3166)	(2178)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	452	--
збиток	2195	(--)	(285)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	2	15
Інші доходи	2240	--	--
Фінансові витрати	2250	(322)	(--)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(1)	(39)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	131	--
збиток	2295	(--)	(309)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-59	-128
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	72	--
збиток	2355	(--)	(437)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	84171	90846
Витрати на оплату праці	2505	16327	16117
Відрахування на соціальні заходи	2510	3849	3634
Амортизація	2515	869	1360
Інші операційні витрати	2520	23536	22581
Разом	2550	128752	134538

Додаток Б.2

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік**

Форма № 2

Код за ДКУД 1801003**I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	130167	110332
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(114356)	(93539)
Валовий: прибуток	2090	15811	16793
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	4073	1628
Адміністративні витрати	2130	(10059)	(8462)
Витрати на збут	2150	(7932)	(5447)
Інші операційні витрати	2180	(2178)	(2978)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	--	1534
збиток	2195	(285)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	15	50
Інші доходи	2240	--	--
Фінансові витрати	2250	(--)	(255)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(39)	(192)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	--	1137
збиток	2295	(309)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-128	-390
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	--	747
збиток	2355	(437)	(--)

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	90846	77308
Витрати на оплату праці	2505	16117	11763
Відрахування на соціальні заходи	2510	3634	2570
Амортизація	2515	1360	1247
Інші операційні витрати	2520	22581	17935
Разом	2550	134538	110823